

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

**Faktory ovlivňující u dětí využití nabídky
volnočasových aktivit školy**

**Factors influencing the use of leisure time of
children of school activities**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Josef JELÍNEK

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve škole

**Faktory ovlivňující u dětí využití nabídky
volnočasových aktivit školy**

**Factors influencing the use of leisure time of
children of school activities**

Bakalářská práce

autor: Josef JELÍNEK
obor : Vychovatelství
typ studia: Kombinované studium
vedoucí práce: PhDr. Jiřina NOVOTNÁ
rok : Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem samostatně vypracoval. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne:

Josef Jelínek

Poděkování

Chtěl bych poděkovat PhDr. Jiřině Novotné za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Název :

Faktory ovlivňující u dětí využití nabídky volnočasových aktivit školy

Autor :

Josef JELÍNEK

Katedra (ústav):

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Vedoucí práce :

PhDr. Jiřina Novotná

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá využíváním nabídky volnočasových aktivit v prostředí základní školy. V teoretické části pojednává o volném čase o rodině a výchově dětí ve volném čase o volnočasových aktivitách a škole a dále o volnočasových zařízeních. Výzkumná část se zabývá empirickým šetřením na základě analýzy dokumentů, pozorování a dotazování v rámci případové studie jedné školy.

Klíčové pojmy:

Děti, školní družina, rodiče, rodina, škola, volnočasové aktivity, volný čas, výchova, výchovné prostředí, výchovné působení, vzdělávání, zájmové činnosti.

Title:

Factors influencing the use of leisure time of children of school activities

Author :

Josef JELÍNEK

Department:

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Supervisor:

PhDr. Jiřina Novotná

Annotation:

The Bachelor Thesis deals with using the offer leisure time activities in the elementary school environment. The theoretical part deals with free-time, family and education of children during free-time, free-time activities and school and next with leisure time institutions. The part of the research deals with empirical investigation based on documents analysis, observing and interrogation within an elementary school case study.

Key words:

children, youth center, parents, family, school, free-time activities, free-time, nurture, nurturing environment, educational influence, education, recreational activities.

ÚVOD.....	8
1. VOLNÝ ČAS.....	9
1.1. Když se řekne „volný čas“	9
1.2. Volný čas z různých pohledů.....	11
1.3. Zájmová činnost žáků organizovaná školou.....	13
2. RODINA A VÝCHOVA DĚTÍ VE VOLNÉM ČASE.....	14
2.1. Rodina.....	14
2.2. Rodinné prostředí a výchova dětí ve volném čase.....	15
3. VOLNOČASOVÉ AKTIVITY A ŠKOLA.....	20
3.1. Volnočasové aktivity.....	20
4. VOLNOČASOVÁ ZAŘÍZENÍ.....	22
4.1. Význam.....	22
4.2. Zařízení pro volný čas.....	23
5. PŘÍPADOVÁ STUDIE Z PROSTŘEDÍ	
 ZŠ V SUŠICI - ŠKOLNÍ DRUŽINA.....	27
5.1. Cíl výzkumu.....	27
5.2. Použité metody.....	27
5.3. Charakteristika vzorku.....	28
5.3.1. Cíle vzdělávání.....	28
5.3.2. Formy vzdělávání.....	29
5.4. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	30
6. DOTAZOVÁNÍ.....	33
6.1. Charakteristika výzkumné metody.....	33
6.2. Charakteristika výzkumného vzorku.....	33
6.3. Interpretace získaných dat.....	34
7. SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ.....	46
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
PŘÍLOHY	50

ÚVOD

Volný čas je doba, po kterou člověk patří sám sobě, může se svobodně rozhodnout o činnostech, které mu přináší potěšení nebo odpočinek. Z hlediska pedagogické praxe, tedy z hlediska rodičů, pedagogů a také samostatných mladých lidí je významný způsob trávení volného času.

Život a výchova dnešních dětí, dospívající mládeže a mladých dospělých probíhá v různých prostředích. Většinou u rodičů a později také s partnerem a dětmi, ve škole, v přípravě na profesi a později ve světě práce.

Školní družiny se zaměřují na práci s dětmi prvního stupně základní školy. Školní kluby pracují s dětmi středního školního věku. Období pubescence je z výchovného hlediska velmi významné.

Volný čas a systém jeho aktivit a institucí je dynamickou a málo ustálenou, mimořádně nadějnou a rizikovou oblastí života současného člověka.

Teoretická část práce je tvořena třemi kapitolami, kdy první je věnována volnému času. Druhá kapitola je zaměřena na rodinu a výchovu dětí ve volném čase. Třetí kapitola pojednává o volnočasových aktivitách a škole. Čtvrtá kapitola se zabývá volnočasová zařízení. Pátá a šestá kapitola je tvořena částí výzkumnou.

Cílem bakalářské práce je prostřednictvím získaných znalostí z odborné literatury a pomocí výzkumného šetření (dotazníkovou metodou, metodou rozhovorů) zjistit jaké faktory u dětí ovlivňují využití volnočasových aktivit školy.

1. VOLNÝ ČAS

1.1. Když se řekne „volný čas“

Volný čas si lze představit jako opak doby práce a povinností a doby, kdy si můžeme své činnosti vybrat. Je to čas, který nám zbývá po splnění našich povinností a záleží na naší svobodě a volbě. Pod pojmem volný čas si můžeme představit zábavu, rekreaci, odpočinek, zájmové činnosti a vzdělávání. Jsou to činnosti, které děláme dobrovolně, rádi a uspokojují nás.

Volný čas je doba, po kterou člověk patří sám sobě. Svobodně se může rozhodnout o činnostech, které mu přinášejí potěšení či odpočinek. Je to část dne, v níž je člověk osvobozen od všech povinností pracovních, společenských. Také od svých závazků k rodině i vůči sobě samému. Naše rozhodování je vždy determinováno zákonitostmi biologickými, psychologickými a sociálními. Volný čas je v podstatě vzácným jevem. Zahrnovat se do něj nemůže např. individuální vzdělávání v cizích jazycích či ve hře na hudební nástroj a dokonce ani zájmové činnosti vyloženě odpočinkového charakteru. (Hradečná, 1998)

Vymezení pojmu volný čas a snaha o exaktnost by nepřinesla náležitý efekt. Podle Spousty (Spousta, 1994) z hlediska pedagogické praxe, tedy z hlediska rodičů, pedagogů a i z hlediska samotných mladých lidí je významný **způsob** trávení volného času. Z toho vyplývá zda přinese volný čas jednotlivci i společnosti **užitek** či nikoliv. Určitý užitek byť třeba jen krátkodobý, přinese využití volného času téměř vždy. I zcela samoučelná činnost (slepování nefunkčních modelů) přinese jednotlivci užitek přinejmenším v podobě relaxace, objektivně fyziologicky účelné a subjektivně příjemně prožívané. Jedná se o složitý komplex procesů k dosažení vnitřní rovnováhy organismu prostřednictvím uspokojování potřeb s využitím mechanismů fantazie, úniku, kompenzace. Není pochyb o tom, že psychická vyrovnanost jednotlivce bývá ve svých důsledcích rovněž přínosem pro společnost. Chybná náplň či organizace volného času má prokazatelně negativní vliv i na rozvoj morálních vlastností.

Optimální je kombinace při níž se naplňují tři funkce:

- Odpočinek (relaxace fyzická a duševní)
- Zábava (uspokojení potřeb)
- Vlastní rozvoj člověka (rozum, vůle, cit)

Volný čas existoval v průběhu lidských dějin stále, aniž by byl pocíťován jako problém. Střídání činnosti a odpočinku odpovídá biologickému rytmu, vlastnímu živočišné říši, u člověka nabylo podoby střídání práce a volného času. V předindustriální společnosti byl volný čas výsadou vrstvy lidí, kteří nebyli bezprostředně spjati s výrobní prací. Volný čas tak umožňoval elitě rozvíjet kulturně bohatý a náročný životní sloh. Životní styl dominantní vrstvy té které doby byl pro každého jejího příslušníka do té míry závazný. Bránil pocíťovat nejistotu, možnost volby mezi různými způsoby chování, problém relativity hodnot a vlastního sebeurčení jedince. Vzorce chování byly uznávány a ctěny. Pracující vrstvy měly volného času nepoměrně méně. Způsob jak jej naplnit, byl i u nich determinován normami, tradicemi a zvyklostmi platnými v jejich společenských sférách. (Spousta, 1994)

Činnost ducha jako náplň volného času má v kulturních dějinách převahu. V době kdy se konstitovala velká společenská dělba práce, teoretická činnost a vzdělávání ducha začalo být oceňováno nejen pro svůj vlastní specifický přínos lidské společnosti, ale i jako známka vyšší lidské důstojnosti.

K podstatným společenským změnám v přístupu k volnému času a jeho naplňování podle Spousty (Spousta, 1994) došlo i u nás po pádu totalitarismu. Místo institucí státem řízeného naplňování volného času osvědčenými kulturními činnostmi, které byly člověku tradičně k dispozici se objevila lákavá a matoucí nabídka kulturního průmyslu, provázená reklamou vlivem masových komunikačních prostředků, záplavou líbivých i lascivních vzorů, podnětů, jak volného času užívat. Množství protichůdných způsobů chování, mezi nimiž musí člověk volit, bez opory tradice, v nejistotě zda zvolí správně, v nebezpečí, že jeho volby bude využito a zneužito. Takto se dnes otvírá téma volného času nejen jako problém sociologický, ekonomický a politický. Z hlediska výchovného působení i jako problém autentického lidského života. Jako problém mravní a pedagogický. Každý člověk má svůj čas a prožívá ho jako svůj život. Čas, který člověku zbývá jako protiváha nutných činností spjatých se zaměstnáním a sociálními

povinnostmi, biologickými nezbytnostmi – to je čas prázdný, který si každý může naplnit v rámci daných podmínek svobodně a podle své vlastní vůle. (Spousta, 1994)

Volný čas jsou činnosti, do níž vstupujeme s očekáváním, účastníme se jich na základě svého svobodného rozhodnutí a přinášení nám příjemné zážitky. Ve volném čase si můžeme, na rozdíl od pracovní doby a doby strávené ve škole, dělat to, co dělat chceme. (Pávková, 2002)

Volný čas má několik funkcí:

- Regenerace pracovní síly – regenerace, odpočinek
- Regeneraci duševních sil – zábava
- Rozvoj osobnosti – sebepoznání svých možností a schopností
- Seberealizace – rozvoj nadání a talentu
- Komunikace – navázání nových sociálních vztahů
- Integrace – začlenění se do společnosti a vrstevnických skupin
- Sociální učení – výchovu a další vzdělávání.

1.2. Volný čas z různých pohledů

Na volný čas se můžeme dívat z několika různých úhlů pohledu. V publikaci Pedagogika volného času autorka Pávková (Pávková, 2002) volný čas z ekonomického, sociologického a sociálně psychologického, politického, zdravotně – hygienického, pedagogického a psychologického hlediska.

Z ekonomického hlediska je důležité, kolik finančních prostředků je společnost ochotna investovat do zařízení pro volný čas, což svědčí i o úrovni společnosti. Je zřejmé, že odpočínutý člověk podá lepší pracovní výkon. Z volného času se stalo odvětví, které je využíváno jak pro výchovnou a vzdělávací činnost, tak i komerčně. Činnosti ve volném čase živí zábavný průmysl, sportovní organizace, cestovní kanceláře, výrobce oblečení pro sport a volný čas.

Hledisko sociologické a sociálně-psychologické se zabývá tím, jak činnosti ve volném čase přispívají k utváření mezilidských vztahů. Způsob využívání volného času u dítěte je ovlivněn sociálním prostředím. Silný vliv na dítě má rodina. Rodiče jsou pro děti vzory jak pozitivní, tak negativní. Rodiny neplní dobře svoji výchovnou funkci,

se nezajímají o to, jak a kde dítě tráví svůj volný čas. Částečně to mohou do určité míry kompenzovat školy a další výchovná zařízení. Pokud se to nepodaří, děti se mohou dostat do vlivu vrstevnické skupiny, která má v období dospívání pro dítě velký význam.

Hromadné sdělovací prostředky, v dnešní době převážně televize a internet, patří mezi sociální vlivy, které mohou do určité míry ovlivnit každého jedince. V mnoha směrech i pozitivně, ale musíme brát v úvahu některá nebezpečí plynoucí z nevhodných pořadů a také z toho, že některé děti tráví u televize a počítače příliš mnoho času.

Politické hledisko závisí na tom, do jaké míry bude stát zasahovat svými orgány do volného času obyvatelstva. Jaká pozornost bude věnována zařízením pro volný čas dětí a mládeže.

Zájem státu o volný čas dětí a mládeže spočívá např.:

- Zakládání zařízení pro volný čas dětí a mládeže
- Pomoci organizacím, sdružením a spolkům, které pracují s dětmi a mládeží
- Vytváření podmínek pro aktivity dětí a mládeže mimo organizovanou činnost
- Přípravě profesionálních pedagogů pro tuto činnost

Nabídka aktivit pro volný čas v obcích a městech by měla tvořit určitý funkční systém. Na nabídce by se měli podílet všichni partneři na základě dohod využívat dostupné státní a obecné zdroje, platby účastníků a sponzorské dary.

Zdravotně – hygienické hledisko sleduje, jak lze podporovat zdravý tělesný a duševní vývoj jedince. Odborníci se zaměřují na uspořádání režimu dne, hygienu duševního života a hygienu prostředí i sociálních vztahů. Pokud jedinec správně využívá volný čas, pozitivně se to projevuje na jeho zdravotním stavu.

Ovlivňování volného času z pedagogického hlediska by mělo podporovat aktivitu dětí mládeže, poskytovat prostor, uspokojovat potřeby seberealizace, sociálních kontaktů a poskytovat také pocit bezpečí a jistoty. Činnosti ve volném čase by měly být konané na základě dobrovolnosti. Měly by poskytovat příležitost pro rozvoj všech stránek osobnosti, tělesných a duševních vlastností i sociálních vztahů. Volný čas z pedagogického hlediska vede k výchově, která jedinci poskytne základní orientaci v zájmových aktivitách.

1.3. Zájmová činnost žáků organizovaná školou

1. výchova ve volném čase (vlastní obsah a organizace činností a zájmových aktivit)
2. výchova k volnému času (motivace k vhodným činnostem, osvojení potřebných vědomostí a dovedností)

Toto řeší pedagogičtí pracovníci různých výchovných zařízení a učitelé škol všech stupňů a typů.

Zájmová činnost žáků základní školy se převážně uskutečňuje:

- Jako organická součást pravidelné výchovně vzdělávací činnosti ve školní družině a klubu
- Jako činnost zájmových útvarů (souborů, kroužků)
- Jako soustava volitelných a nepovinných předmětů
- Jako ovlivňování a usměrňování individuální a skupinové činnosti.

2. RODINA A VÝCHOVA DĚTÍ VE VOLNÉM ČASE

2.1. Rodina

Rodina je základní sociální skupinou. Vzhledem k tomu, že jejím základem jsou dva významné společenské vztahy manželství a příbuzenství. Je skupinou specifickou. Příbuzenství mezi členy rodiny je pokrevní. Vzniká tedy vztahy generačními, které jsou současně vztahy nejbližšími.

Vliv rodiny je nejsilnější v období formování osobnosti. Rodina je první sociální skupinou, jejímž členem se dítě stává automatickým zařazením. Je hlavním nástrojem socializace člověka a všechny ostatní společenské instituce působí jejím prostřednictvím. (J.Špičák, 1993, str. 18,19)

Stále častěji zaznívají hlasy odborníků upozorňující na to, že rodina má své nezastupitelné místo a úkoly při výchově dětí, stejně jako škola a další výchovné instituce. Rodina má ve vyspělých společnostech hlavní odpovědnost za výchovu dětí. Odpovědnost vychází z historických a kulturních tradic života společnosti a je zakotvena v právních normách. Na rodinu dopadají dlouhodobé důsledky výchovy jejich dětí. Ostatní výchovné instituce a škola odpovídají vždy jen za některou dílčí oblast výchovy. Rodiče například spolurozhodují o výběru vzdělávací instituce pro své dítě. Ovlivňují tak jeho vztah ke vzdělání. Platí školné, významně působí při volbě povolání dětí a podobně. V současné době transformační projekty českého školství předpokládají, že se vzájemné vztahy mezi školou a rodinou budou vyvíjet k větší otevřenosti, náročnosti a partnerství. To se nevztahuje jen ke škole, ale také k dalším výchovným institucím, které ovlivňují děti v jejich volném čase.

Na výchově ve volném čase se v současné době spolu s rodinou podílejí:

- Škola a učitelé v době mimo vyučování
- Světské a církevní dětské a mládežnické organizace
- Speciální státní, soukromé a nadační výchovné instituce
- Odborné, sportovní, zdravotnické, ekologické a další organizace
- Hromadné sdělovací prostředky – rozhlas, televize, film a tisk
- Další lokální a regionální faktory společenského prostředí

Smysluplné využití volného času dětí vychází z určitých společných znaků, které by měly být respektovány v přístupech dětí, rodičů i vychovatelů.

K těmto společným znakům patří podle Spousty 1994:

- Zaměření na rozvíjení hmotných zájmů (mezilidské vztahy, pozitivní vlastnosti)
- Dobrovolnost spojená se svobodnou nabídkou a volbou aktivit
- Odpočinkové, relaxační rysy činností
- Podpora a návaznost na výchovné a vzdělávací činnosti školy.
- Výchovné působení odpovídající představám dětí a jejich rodičům.

Z postavení rodiny vůči činitelům výchovy, kteří působí na dítě v jeho volném čase vyplývá několik závěrů:

- a) rodiče jsou nejdůležitějšími vychovateli, ostatní vychovatelé mohou doplňovat to, čeho nedosáhli rodiče
- b) čas, který věnují rodiče výchově svých dětí je hodnotou, která závisí od mnohých činitelů kulturní, morální, a pedagogické povahy.
- c) rodiče nejsou zodpovědní jen za výchovu svých dětí v rodinném prostředí, ale za jejich výchovu vůbec
- d) nejdůležitějším předpokladem úspěšné rodinné výchovy je dobrý společný životní způsob rodičů a dětí
- e) dobrou výchovou ve volném čase tvoří v podstatě organizace pro kontakty, zážitky a činnosti dětí, za to nese v první řadě odpovědnost rodina
- f) nepřímá výchova je v případě rodiny a dalších institucí pro výchovu ve volném čase zpravidla důležitější než výchovy přímá. (V. Spousta, 1994, str. 105,106,107)

2.2. Rodinné prostředí a výchova dětí ve volném čase

Dobrá manželství a rodiny, přátelství a společenství stejně smýšlejících lidí mohou poskytnout v hodnotově nestálé společnosti domov, smysl a jistotu. Čím lepší, harmoničtější, stabilnější je kultura rodičů, rodiny a jejího okolí, tím méně je pak třeba děti přímo vychovávat. Jejich výchova závisí do značné míry na podmínkách,

ve kterých děti žijí, na způsobech, zkušenostech, jakými se s nimi zachází. Na příkladech, které jim okolí poskytuje. Děti se řídí především chováním svých rodičů. Nejdůležitějším úkolem rodičů je, aby usměrnily svůj život tak, aby své děti ovlivňovali víc pozitivním než negativním směrem.

Kvalita rodinného prostředí z hlediska výchovy dětí je tvořena způsobem života rodiny. V něm se odráží vztah rodičů k nejrozmanitějším životním skutečnostem. Jde především o vztah k práci, k majetku, k lidem i ke svému volnému času. Způsob života rodiny zahrnuje také vztah rodičů k sobě samým. K vlastnímu rozvoji a sebevýchově. Pro životní způsob rodiny je rozhodující zaměření rodičů k určitým hodnotám a z nich vyplývajícím cílům. Hodnotová orientace rodičů a z ní vyplývající aktivity ovlivňují hodnotovou orientaci dětí a jejich činnosti. Stanoviska rodičů jsou tak důležitá také při navazování kontaktů s výchovnými činiteli. Ve volném čase tedy mohou ovlivňovat rodiče své děti dvěma **způsoby**: prostřednictvím životního způsobu rodiny a svými postoji k mimorodinným aktivitám dětí.

Součástí životního způsobu rodiny je rodinné prostředí. Orientace v podmínkách rodinného prostředí dítěte je předpokladem pro výchovné působení vychovatele.

Významné znaky optimálního rodinného prostředí podle J. Vaňka:

1. vnitřní stabilita rodiny
2. její nenarušená a přirozená kultura
3. kulturní atmosféra
4. civilizační standard

Rodinu jako výchovné prostředí považuje J. Vaněk za činitele prvořadého významu. Ta determinuje zdravou osobnost vyvíjejícího se dítěte ze všech činitelů nejzávažněji. Působení rodinného prostředí je podle autora ovlivněna i komplexním vlivem řady výchovných prostředků v rodině. (V. Spousta, 1994, str. 108,109)

Materiální faktory rodinného prostředí:

- Otázka zařazení rodiny a jejich aktivit do ekonomického makrosystému společnosti
- Individuální spotřeba rodiny jakou součást životního způsobu rodiny

- Problematika zaměstnanosti rodičů, otců i matek a vliv této skutečnosti na výchovu dětí
- Vliv techniky a technických prostředků na život současné rodiny, materiální podmínky pro zájmovou činnost dětí

Psychologické podmínky rodinného prostředí:

- Vnitřní stabilita rodiny
- Přirozená struktura rodiny a výchovné aspekty vyplývající z působení olovného, mateřského, sourozeneckého a prarodičovského

Kulturní stránka rodinného prostředí:

- Hodnotová orientace a vzdělání rodičů
- Míra pedagogizace rodinného prostředí, patrná z připravenosti rodiny na výchovu dětí a z účelného využívání pedagogických prostředků, podmínky, které mají vliv na vytváření postojů dětí k lidem, ke vzdělání, práci, kultuře, politice a životu.

Od počátku existence civilizovaného lidského společenství bylo s rodinou výchovou dětí spojováno vštěpování mravních rysů, jako je čestnost, pravdomluvnost, zásadovost, ukázněnost, úcta ke starším lidem, statečnost, skromnost. A volní vlastnosti jako jsou vytrvalost, sebeovládání, cílevědomost.

V každém věkovém období života dítěte má rodina své specifické úkoly i při rozumové výchově dětí. Největší význam v tomto směru je přisuzován v době od narození dítěte do vstupu do školy. Významné je však působení rodiny (rodičů, prarodičů, sourozenců) na rozvoj intelektu dítěte i v období jeho školní docházky. Rodiny může významně působit při motivaci dětí k učení, ke vzdělávacím aktivitám, ovlivňující rozvoj dítěte v cizích jazycích, v přírodních a společenských vědách. (V. Spousta, 1994, str. 110,111,112)

Rodina se podílí na utváření vztahu dětí k lidem žijícím v jejím okolí a ke společnosti. Prostřednictvím svých rodičů se dítě seznamuje s názory a postoji k ekonomickým, politickým, filozofickým a dalším otázkám života společnosti. Intenzita tohoto neformálního působení je umocněna tím, že vychází z každodenního života rodiny. Rodina patří k důležitým činitelům při pracovní výchově dítěte a při volbě povolání. Obecně platí zásada, že by rodiče měli pravidelně svěřovat dětem některé domácí práce. Pracovitost, samostatnost a tvořivost jsou v kterémkoli oboru lidské činnosti uznávané záruky individuální i skupinové prosperity. Vztah k práci je jedním z nejdůležitějších faktorů. Determinuje profesní a životní dráhu každého člověka. Rodinné prostředí má tak na jeho utváření značný vliv.

Škola spolu s rodinou formuje základy vztahu dítěte ke kráse v umění a kráse v přírodním i společenském prostředí. Rodina, jejíž členové vidí v přírodě významnou životní hodnotu a žijí kulturním životem, ovlivňuje v tomto smyslu dítě výrazněji než jiné výchovné instituce. Pokud rodiče samy rozpoznají u dítěte předpoklady pro estetickou nebo uměleckou činnost, měli by jim umožnit navštěvování esteticko-výchovného kroužku nebo základní umělecké školy.

Rodina má možnosti také při zdravotní, tělesné a sportovní výchově svých dětí. Může vytvářet podmínky pro jejich tělovýchovnou a sportovní činnost mimo rodinu a prostřednictvím zdravého a hygienického životního režimu v rodině. Děti by měly být vedené k otužování, pravidelným tělesným cvičením, sportovním aktivitám a dodržování pravidel osobní hygieny. Důležitou součástí je také stravování. Nadměrná váha dospělých i dětí je považována za znak zdraví. Rodiče by měli jít svým dětem příkladem, jak účelně dokáží v mladším, středním a starším věku využívat svůj volný čas k aktivnímu odpočinku. V určitém smyslu je rodina chápána jako samostatná ekonomická jednotka, kde je místo pro rekreaci, odpočinek a další činnosti. Jsou tak pro ni typické rozmanité aktivity.

Příležitosti, při nichž se rodiče uplatňují jako vychovatelé:

- Forma pracovní činnosti v domácnosti (na zahradě, v dílně, nákupy, úklid, péče o květiny, domácí zvířata)
- Cílené herní aktivity

- Formy tělovýchovné a sportovní činnosti (domácí jóga, gymnastika, posilování. Lyžařské zájezdy, návštěva sportovních utkání
- Večerní posezení s povídáním o událostech dne
- Formy rodinné a osobní hygieny (mytí, péče o vlasy, zuby, nehty, péče o čistost oděvu, obuv, hračky,
- Formy esteticko-výchovné činnosti (návčik hry na hudební nástroje, pěvecké produkce, společné návštěvy divadel, výstav, koncertů, společné sledování a poslech uměleckých děl v televizi, četba a vyprávění pohádek
- Rodinné vycházky, výlety, dovolené
- Návštěvy příbuzných, přátel, známých

K tomu, aby rodiče obohatili prostřednictvím aktivit svůj život i život svých dětí, není mnohdy třeba velkých finančních nákladů. Je třeba, aby byli vybaveni láskou ke svým dětem. Nezbytnou trpělivostí, důsledností, humorem a tvořivou nápaditostí mohou dosáhnout toho, že jednou dospějí jejich děti k názoru, že budou své děti vychovávat stejně, jako byli vychováváni sami. (V. Spousta, 1994, str. 112,113,114)

3. VOLNOČASOVÉ AKTIVITY A ŠKOLA

3.1. Volnočasové aktivity

Škola je vzdělávací a výchovná instituce, od níž se očekává vytváření předpokladů pro vstup dětí do profesionálního, občanského života i života ve volném čase. Úlohu ve volném čase dětí škola uplatňuje přímo a prostřednictvím svých zařízení.

Účast školy na volnočasových aktivitách je důležitá pro rozvoj individuálních předpokladů dětí. Škola plní funkci vzdělávací a výchovnou, kulturní, sociálně-preventivní a zdravotní.

Volnočasové aktivity školy ve spolupráci s rodiči a institucemi volného času rozvíjejí zájmy, nadání a sociální vztahy dětí a mládeže. Škola utváří pozitivní vztah dětí k dalšímu vzdělávání, k budoucí profesi a celému životu prostřednictvím volnočasových aktivit. Škola pomáhá dětem poznávat různé oblasti dvěma základními způsoby. Ve výuce a v souběžných volnočasových aktivitách. Výuka zůstává spíše konzervativní, i když se usiluje o inovace. Působí prostřednictvím stabilního učebního plánu, soustavy vyučovacích předmětů a tradiční organizaci. Volnočasové aktivity jsou volnější a flexibilnější. Umožňují vyzkoušet si nové vědomosti a dovednosti v praxi. Působí oproti výuce výběrově a méně plošně.

Souběžné volnočasové aktivity:

Jednorázové aktivity - jsou příležitostné, mají oddechovou funkci a prohlubují obsah vyučování. Patří mezi ně návštěvy historických památek, lyžařské kurzy, školy v přírodě nebo zahraniční zájezdy pořádané školou

Soutěže – místní, regionální a celostátní soutěže žáků základních škol. Navazují na předměty přírodovědné (matematická, fyzikální, biologická a chemická olympiáda) a na předměty společenskovedné (olympiáda v českém jazyce, v cizích jazycích, dějepise, zeměpise

Pravidelná zájmová činnost – zájmové kroužky, soubory umělecké tvořivosti a sportovní družstva. Tato činnost sleduje individuální rozvoj dítěte, tvůrčí činnosti kolektivu (aktivity zaměřené na ochranu životního prostředí, soutěže umělecké tvořivosti – výstavy výtvarných prací, pokusy o literární tvorbu).

Volnočasová zařízení školy

V rámci školy působí specifická zařízení určená pro volný čas žáků. Tato zařízení plní funkci sociální (školní družiny a kluby) a výchovnou (knihovny, čítárny, hřiště). Školní družiny a kluby působí na prvním stupni základní školy. (Hofbauer, 2004, str. 75,76)

4. VOLNOČASOVÁ ZARÍZENÍ

4.1. Význam

Aktivity a instituce volného času se dnes uplatňují ve všech prostředcích života a výchovy dětí a mládeže: v rodině a činnosti školy mimo vyučování, ve specifických institucích, sdruženích, v obci a médiích jako dalších prostředcích každodenního života. Aktivity volného času obsáhly v posledních desetiletích rozsáhlé, výrazně se diferencující spektrum činností různorodých obsahů a realizačních způsobů, odlišné odborné specializace a výchovné náročnosti. Staly se nedílnou součástí všech fází lidského života od dětství a dospívání přes vyspělost až po seniorský věk. Jejich účastníky jsou příslušníci všech sociálních a zájmových skupin společnosti.

Nejprve se děti setkávají s volným časem vlastním i druhých v rodině, do níž se rodí, a ve škole, kterou povinně navštěvují. Již zde poznávají možnosti i úskalí volného času a získávají v tomto ohledu první zkušenosti. Zatímco v rodině a škole děti nemohly samy rozhodovat, postupně vstupují do dalších prostředí, kde se jim, za podpory dospělých, již nabízejí možnosti alternativní volby. Do nich mohou ve vyšší míře vnášet svá přání a ambice. Nacházejí při tom zdroje nového poznání, vytvářejí sociální vztahy a poznávají samy sebe. Obsahem tohoto procesu má být nikdy nekončící snaha prosazovat pozitivní přístupy a omezovat negativní vlivy. Volný čas ve své individuální, skupinové i společenské dimenzi má význam jak pro přítomný, dnešní život dětí a mladých lidí, tak také pro jejich celoživotní perspektivu. (Hofbauer, 2004, str. 55, 56)

Mimořádně významná je zájmová činnost pravidelná (zájmové kroužky, soubory umělecké tvořivosti, sportovní družstva) vytvářející mnohaletou kontinuitu. Tato činnost sleduje individuální rozvoj účastníků, úzce spjatý s činností zájmového kolektivu a s jeho veřejně prospěšnou nebo tvůrčí činností. (Hofbauer, 2004, str. 72)

4.2. Zařízení pro volný čas

Výchova dětí ve volném čase probíhá v určité instituci (zařízení, sdružení). Organizace se rozlišují podle cíle působení, možnosti spolupráce, doby a místa setkávání se s dětmi.

Jsou zařízení, které zabezpečují základní funkce včetně sociální. K těmto typům zařízení můžeme zařadit školní družiny a kluby, jejich nabídka je zaměřena na aktivity žáků po vyučování.

Školní družiny a kluby

Tato zařízení jsou výchovného typu a slouží dětem v průběhu celého školního roku. Školní družiny a kluby ovlivňují pravidelně a každodenně volný čas žáků. Vychovatelé pedagogicky působí na žáky, bez ohledu na sociální postavení rodiny.

Školní družiny a kluby plní stejnou funkci, ale přesto jsou v jejich zaměření rozdíly vyplývající z věkových rozdílů žáků. Sociální funkce školních klubů ustupuje do pozadí. Žáci vyšších tříd jsou samostatní a mají více možností k samostatnému využití volného času. U školních družin je docházka zpravidla nutností danou potřebou zajistit dohled nad dítětem. U školních klubů se zpravidla jedná o dobrovolnou docházku. O účasti si děti rozhodují samostatně. Náplň činností školních klubů by měla být pestrá, aby si žák mohl vybrat činnost podle svého přání.

Druh a obsah činnosti ve školní družině a klubu

Činnost školní družiny a klubu navazují specifickým způsobem na činnost školy. Není, ale přímým pokračováním vyučování a nenahrazuje ji. Rozvrh je sestaven tak, aby vyhovoval požadavkům hygieny. Rozvrh by měl také vyhovovat potřebám a zájmům dětí.

- Ve školní družině a klubu se uskutečňují činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, veřejně prospěšné, sebeobslužné a příprava na vyučování.
- Odpočinkové činnosti (pohybové, četba)
- Rekreační činnosti (pohybové aktivity, pohybové hry, rekreační sportování)
- Zájmové činnosti (rozvíjejí potřeby a zájmy žáků)
- Sebeobslužné činnosti (upevňují hygienické návyky)
- Veřejně prospěšné činnosti (dobrovolná práce, ochrana životního prostředí)
- Příprava žáků na vyučování (vypracování domácích úkolů)

Výchovné působení ve školní družině a klubu se dotýká všech oblastí výchovy a uskutečňuje se během činností. Každodenní výchovná činnost v obou zařízeních vede žáky k naplňování volného času hodnotným způsobem a uspokojují jejich potřeby a přání.

Provoz školních družin a klubů

Školní družiny a kluby pracují jako součást základní školy, jsou zřizovány ředitelem školy. Ředitel jmenuje vedoucí vychovatelku a nebo vychovatele a vydá vnitřní řád, který vychází z místních podmínek školy.

Měly by obsahovat:

- Provozní dobu
- Podmínky docházky, vyzvedávání žáků nebo jejich samostatný odchod a dobu odchodu
- Předávání žáků ze školy do školní družiny a odpovědnost za žáky během předávání
- Bezpečnost a zdraví žáků
- Užívání dalších prostor školy
- Další činnosti organizované školní družinou.

Vnitřní řád určuje pravidla provozu školní družiny. Školní družiny se dělí na oddělení. Oddělení se naplňují do 25 dětí. Školní družina je v provozu celoročně. Školní družina může zřizovat i zájmové kroužky. (ŠVP)

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Střediska pro volný čas dětí a mládeže jsou domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Domy dětí a mládeže (dále jen DDM) jsou jedním z možných forem středisek pro volný čas dětí a mládeže.

DDM mají rekreační a výchovně-vzdělávací funkci. Jinou formou jsou stanice zájmových činností, které jsou specializované na konkrétní zájmové činnosti. Střediska pro volný čas dětí a mládeže jsou zařazeny do sítě škol a školských zařízení. Zřizovateli DDM mohou být školský úřad, obec, církev nebo soukromý objekt. DDM jsou většinou, státními zařízeními na ovlivňování zájmové činnosti dětí a mládeže v kroužcích.

Náplň činnosti DDM

Pravidelná zájmová činnost je organizována v zájmových útvarech. Útvary se označují kroužek, soubor, klub, oddíl nebo kurz.

- Kroužek – menší zájmový útvar, jehož činnost směřuje na vnitřní život útvaru a obohacení členů, např. rybářský kroužek, modelářský, čtenářský
- Soubor – jeho činnost směřuje k veřejné produkci výsledků činnosti, má více členů než kroužek, např. pěvecký, taneční, divadelní soubor,
- Klub – zájmový útvar s volnějším organizačním strukturou a s možnou převažující činností členů, např. filmový klub,
- Oddíl – užívá se u tělovýchovných a turistických útvarů
- Kurz – útvar s omezenou délkou trvání, zpravidla kratší než jeden rok, činnost směřuje k osvojení si určitého množství vědomostí nebo dovedností, po ukončení kurzu může být účastníkovi vydáno osvědčení o absolvování, např. kurz vaření, výpočetní techniky, drhání apod..

Na závěr činnosti jsou rodiče a přátelé seznamováni s výsledky práce dětí v útvaru. Většinou formou výstav, vystoupení, ukázek získaných dovedností. Členům útvaru může být na závěr vydáno osvědčení o činnosti se slovním hodnocením. Osvědčení může sloužit i jako motivace k další činnosti.

Zájmová činnost příležitostná zahrnuje nabídku organizovaných akcí výchovně-vzdělávacího nebo rekreačního charakteru. Je časově omezena a není to činnost průběžná. Do příležitostných aktivit se zahrnují např.: soutěže, turnaje, přehlídky, výlety, exkurze nebo divadelní představení. Specifickou formou příležitostné činnosti jsou tábory. Ty charakterizují služby pro děti o prázdninách.

Nabídka spontánních aktivit je nabídka činností, které jsou nepřímo ovlivňovány pedagogy. Spontánní činnosti nemají pevně stanovený začátek ani konec. Jsou přístupné všem zájemcům a neměly by být omezovány organizačně ani provozně např. povinným přezouváním. Do této nabídky aktivit patří dětské herny, čítárny, sportoviště, dopravní hřiště, posilovny, poradenská a konzultační střediska.

Pedagog při těchto činnostech zajišťuje především bezpečnost, při některých aktivitách vystupuje jako rádce a konzultant nebo činnost motivuje. Dalším typem nabídky spontánních aktivit je nabídka pro talentované děti a mládež s vyhraněnými

zájmy. Nabídkou mohou být zpřístupněné laboratoře, chovatelská pracoviště nebo další odborné pracovny. Účastníci si mohou pravidelnou zájmovou činností rozvíjet talent pod vedením odborníka.

Organizace soutěží a přehlídek jsou součástí výchovně – vzdělávací práce DDM. Posláním soutěží je vyhledávat v práci s dětmi talenty a využít jejich volný čas. Soutěže umožňují srovnání pedagogických postupů při vedení dětí a mládeže ve výchovně-vzdělávací práci.

DDM z pověření svého zřizovatele organizují základní kola. DDM propaguje soutěž, zabezpečuje průběh a vyhodnocuje soutěž. Zaměstnanci DDM zabezpečují soutěž jak organizačně, tak odborně.

Práce s talentovanými dětmi V DDM má zpravidla tyto formy:

- Individuální práce s dětmi mimo zájmové útvary
- Vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované děti
- Zadávání a řešení tematických úkolů, přádání soutěží, přehlídek
- Konzultace pro tematické úkoly
- Odborná soustředění, expedice a vzdělávací akce.

Struktura činností a aktivit je dána u DDM místními podmínkami. DDM tvoří síť výchovně-vzdělávacích aktivit. DDM pracují celoročně, některé akce jsou v sobotu a neděli. Nabídka DDM je určena nejen žákům školního věku, ale i mládeže, dětem předškolním a jejich rodičům. DDM jsou zařazeny mezi subjekty plnící úkoly v prevenci sociálně-patologických jevů.

Základní školy umělecké

Základní školy umělecké (ZUŠ), dříve známé jako lidové školy umění, patří do sítě škol, ale účast na výuce je dobrovolná a uskutečňuje se v mimoškolní době. Zpravidla zřizují obory hudební, literárně- dramatické, taneční a výtvarné. Největší zájem je zpravidla o studium hudby.

5. PŘÍPADOVÁ STUDIE Z PROSTŘEDÍ ZŠ V SUŠICI - ŠKOLNÍ DRUŽINA

5.1. Cíl výzkumu

Cílem praktické části bakalářské práce, bylo zjistit, které faktory u dětí ovlivňují využití volnočasových aktivit školy. Výzkumné šetření probíhalo formou analýzy dokumentů, zúčastněného pozorování a dotazování dětí v družině. Dotazníkovou metodou bylo potřeba zjistit, jak děti tráví volný čas v základní škole a mimo školu.

5.2. Použité metody

Hlavní metodou šetření byl nestrukturovaný rozhovor. Rozhovor byl veden s vychovatelkami. Rozbor dokumentů ŠVP ŠD, měsíční plány. Dotazník, který byl rozdán dětem v ZŠ v Sušici.

Rozhovor

V průběhu řízené praxe byl na ZŠ v Sušici veden s vychovatelkami nestrukturovaný rozhovor při kterém jsem se dotazoval, zda škola organizuje nějaké volnočasové akce pro širší veřejnost, zda při přípravě akcí spolupracuje s městským úřadem. Jaké kroužky jsou organizovány v základní škole. Jsou-li učitelé po vyučovací hodině ochotni vést zájmové kroužky. Byly dotazovány zda ve škole, někdo jiný (spolky, jedinci či instituce) organizuje nějakou zájmovou činnost. Konají-li se ve škole akce o víkendu. Zda se zapojují do života školy i ostatní obyvatelé města a jsou-li součástí školy i jiná zařízení. Hovořili jsem o ŠVP ŠD a měsíčních plánech.

Dotazník

Dotazník je soubor otázek předkládaný osobám ve standardizované podobě za účelem zjištění specifických údajů. Dotazník musí splňovat řadu psychometrických požadavků, vztahujících se k výběru položek, způsobu kvantitativního vyhodnocování, celkového zhodnocení pomocí norem získaných na reprezentativních výběrech osob. (Klugerová, Prázová, Vacínová, 2010)

5.3. Charakteristika zkoumané školy

Základní škola se nachází v Sušici. Škola je v právní subjektivitě. Je sídlištního typu, nízká rozlehlá budova, rozdělena do tří pavilonů A,B,D. Školní družina je zřízena jako součást školy. Je otevřena v pracovní dny od 6,00 – 16,15 hodin, po celou délku školního roku. Školní družina má 5 oddělení, kapacita je 180 žáků. Každý den se střídá jedno oddělení a slouží jako přespální pro žáky, kteří dojíždí a kteří odchází na zájmové kroužky během činnosti ve školní družině.

5.3.1. Cíle vzdělávání

Školní družina je školské zařízení mimo vyučování a je zařízení pro volný čas dětí. Tvoří přechod mezi výukou a pobytem doma. Zabezpečuje odpočinek, relaxaci a zájmové činnosti. Spolupracuje s dalšími subjekty nabízející aktivity mimo vyučování, zájmové kroužky, výuku v umělecké škole. Výchova a vzdělání jsou tak nutné pro úspěšné zapojení mladého člověka do společnosti, aby si osvojil normy a hodnoty a naučil se dovednostem a znalostem. Za cíl výchovy je považován ideál harmonicky rozvinutého člověka. Školní družina se řídí podle složek výchovy, jako je rozumová, mravní, tělesná, estetická a pracovní. Dává důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům (naučit se čelit sociálně patologickým jevům, nástrahám, jako jsou drogy, gamblerství a agresivita). Vzdělávání má dětem pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence, které představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. (ŠVP)

Školní družina se řídí podle 6 základních oblastí:

1. Výchova ke zdravému životnímu stylu
2. Posilování komunikačních dovedností
3. Zvyšování sociálních kompetencí
4. Výchova k odstraňování nedostatků v psychické regulaci chování
5. Schopnost najít své místo ve skupině a ve společnosti
6. Formování životních postojů

Největší podíl aktivit zahrnuje výchova ke zdravému životnímu stylu. Družina se snaží dětem vytvořit funkční prostředí, které jim dává příležitost k seberealizaci. Důležitým prvkem je spolupráce se školou, empatie vychovatelek, režim dne s dostatkem pohybu a navozením podnětných aktivit, otevřené vztahy mezi vychovatelkami, dětmi i rodiči. Družina tak plní funkci sociální, relaxační, regenerační, výchovnou i kompenzační.

Při stanovení cílu vychází z typů učení:

- Učit se znát
- Učit se jak na to
- Učit se žít společně
- Učit se být

5.3.2. Formy vzdělávání

Školní družina realizuje svou činnost mimo vyučování formou odpočinkových, rekreačních a zájmových činností. Slouží k výchově, vzdělání a rekreaci dětí. Vyšším posláním je vytváření návyků a na účelné využívání volného času a na získání informací o různých volnočasových činnostech a dovednostech v nich.

Formy zájmového vzdělávání

1. Je to příležitostnou výchovou, zájmovou a tematickou rekreační činností.(výlety, exkurze, návštěva muzea, výstavy, sportovní akce, dny otevřených dveří, besídky, posezení s rodiči a dětmi).

2. Pravidelnou výchovou, vzdělávací a zájmovou činnost

- Odpočinková činnost (odstraňování únavy, relaxace s knihou, klidné zájmové činnosti)
- Rekreační činnost (regenerace sil, aktivní odpočinek, hra)
- Zájmové činnosti (činnost skupinová nebo individuální)
- Výtvarné činnosti
- Pracovní činnosti
- Přírodovědné činnosti
- Tělovýchovné činnosti

- Hudební činnosti
- Ekologické
- Společensky prospěšné činnosti

Hlavním úkolem výchovné práce ve školní družině je zabezpečení odpočinku, pohody a rekreace dětí. Školní družina tak není pokračováním školního vyučování. Svou funkci v péči o děti v době mimo vyučování vyplňuje různými odpočinkovými, zájmovými, rekreačními a sportovními činnostmi. Hry a spontánní činnosti jsou rušnější, dochází tak k relaxaci dětí po soustředění ve vyučování. Družina má vyhrazené prostory, které dětem umožňují společnou činnosti ve volných hodinách i v době mimo vyučování, prostory, jež splňují podmínky podnětnosti, navozují kreativitu a dávají příležitost k seberealizaci. Utvářejí se zde kamarádské vztahy mezi dětmi, co je možné jen vytrvalou péčí, prosazuje se zde slušnost a ohleduplnost, aktivita a tvořivost. Dodržují se hygienické návyky a zásady bezpečnosti při pobytu ve školní družině i venku. Děti jsou seznámeni s vnitřním řádem ŠD, BOZP, PO, které dodržují. Nekázeň a porušování vnitřního řádu řeší vychovatelky s třídními učiteli a rodiči.

Cílem výchovné práce je, aby se mladý člověk dokázal zapojit do společnosti a jejich různých skupin. Osvojil si normy, hodnoty, naučil se nezbytným dovednostem a znalostem. Obecným cílem pro družinu je výchova všestranně harmonicky rozvinutého člověka. Klade důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svou cenu a najde tak své místo ve zdravé sociální skupině.

5.4. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Zjištění z rozborů dokumentů školy:

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou integrováni do běžných tříd a oddělení školní družiny. Při jejich vzdělávání se spolupracuje s odborným pracovištěm PPP, popřípadě s jinými. Důležitou úlohu zde sehrává i psycholog. Na žádost rodičů a doporučení školského poradenského zařízení vypracovává učitel v souladu s vyhláškou č. 73/2005 Sb. Individuální vzdělávací plán, který schvaluje

ředitel školy. Pokud není zpracován IVP, jsou při školní práci žáka respektována doporučení odborného pracoviště. (ŠVP ZŠ)

- **Vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami učení:** vzdělávání těchto žáků se zásadně neodlišuje od vzdělávání ostatních žáků. Je uplatňován individuální přístup, je respektováno pracovní tempo žáka.
- **Vzdělávání žáků s poruchami chování:** těmto žákům je umožněno více pohybových aktivit k uvolnění psychického a fyzického napětí, jsou vymezena pravidla s ohledem na charakter poruchy.
- **Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním:**škola těmto žákům zajišťuje zvýšenou individuální péči, spolupracuje se školním psychologem, popřípadě s dalšími institucemi a odborníky. Ve družině je vytvářeno příznivé klima potřebné pro integraci těchto dětí do kolektivu.
- **Vzdělávání mimořádně nadaných žáků:** škola vyhledává a rozvíjí talent mimořádně nadaných žáků. Spolupracuje při tom s poradenským zařízením. Nadání a talent těchto žáků je rozvíjen diferencovaným přístupem vychovatelky, vhodným výběrem forem zájmového vzdělávání.

Zájmová činnost je přirozenou součástí výchovně vzdělávacího procesu. Děti si tak prohlubují své vědomosti, schopnosti a dovednosti. Aktivně se zapojují do kroužků ŠD. Ta spolupracuje s rodiči, poskytuje jim základní objektivní informace o dění ve školní družině i o výsledcích v činnosti jejich dětí. Školní družina by měla získat rodiče jako partnera.

Školní družina přispívá k cílenému ovlivňování volného času:

1. Snaží se zajistit návaznost na školní výuku, aniž jsou opakovány postupy a činnosti, stereotypnost ve volbě námětů.
2. Děti se snaží vychovatelky získat ke spolupráci a dovést ke vnímání a citovému prožívání zážitků z navozených situací.
3. Vše se dělá pro:
 - aby se zde pobyt dětem líbil, aby byly spokojené s nabídkou zájmových činností, neboť činností dítě nachází a objevuje sebe sama
 - aby si děti našly nové kamarády mimo třídu a různého věku

- naučily se žít v kolektivu a sžít se kolektivem
- aby se naučily uvědomovat si svá práva i práva druhých
- dbát na své zdraví i zdraví druhých
- chovat se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí

6. DOTAZOVÁNÍ

6.1. Charakteristika výzkumné metody

Jako výzkumnou metodu jsem si pro svoji práci zvolil metodu dotazníku, která je jednou z nejpoužívanějších metod sběru dat.

V průběhu praxe, kterou jsem vykonával na ZŠ v Sušici, jsem požádal vychovatelky v e školní družině o rozdáání dotazníků respondentům. Vysvětlil jim, proč jsem si tuto metodu zvolil a pro jaké účely bude využita. Dále jsem objasnil, že informace, které respondenti sdělí, jsou zcela anonymní a poslouží pouze ke zpracování mé práce.

Při sestavování dotazníku jsem dbal na to, aby otázky byly jasné, srozumitelné a po jazykové stránce správné. Dotazník je určen dětem a na základě toho jsou otázky přizpůsobené věku a rozumovým schopnostem.

V dotazníku jsem využil tři typů otázek:

- **Otázky uzavřené** – využívají se tam, kde se nepřipouští jiná alternativa, informace nejsou tak přesné, ale dobře se vyhodnocují. Na tyto otázky lze odpovědět pouze ANO a NE,
- **Otázky otevřené** – otázky, kde může respondent vyjádřit svůj názor, obvykle se dozvíme nejvíce informací, ale na zpracování jsou nejnáročnější,
- **Otázky polozavřené** – zde má respondent na výběr z několika možností, z nichž vybere to, co ho nejvíce oslovuje u polozavřených otázek se může objevit také prostor pro vyjádření vlastního názoru.

6.2. Charakteristika výzkumného vzorku

O spolupráci při vyplňování dotazníků jsem požádal ředitele základní školy v Sušici. Zvolil jsem žáky z 6 , 7 a 8 třídy, z důvodu rozsahu dotazníků. Výzkumný vzorek tvořilo 126 respondentů a z celkového počtu bylo 33 žáků z 6. ročníků, 45 žáků z 7. ročníků, 48 žáků z 8. ročníků. Z tohoto počtu bylo 57 dívek (45,24%) a 69 chlapců (54,76%).

Celkem jsem rozdál k vyplnění 150 dotazníků. Z toho bylo rozdáno do školy 50 dotazníků. Zpět se mi vrátilo 126 vyplněných dotazníků, což je 84% z celkového počtu. 24 nevyplněných dotazníků bylo z důvodu nemocnosti dětí.

Způsob zadávání: zadávaly vychovatelky

6.3. Interpretace získaných dat

Otázka č.3 - Myslíš si, že je pro tebe ve tvém okolí dostatek zájmových kroužků?

V otázce č. 3 jsem se respondentů ptal, zda jsou spokojeni s nabídkou zájmových kroužků ve škole. Že je výběr zájmových kroužků velký a je z čeho si vybírat, se domnívá 75 dotazovaných, což je 59,52%. 36 respondentů (28,57%) se o nabídku zájmových kroužků příliš nezajímají. Zbylých 15 dotazovaných (11,91%) se domnívá, že je ve škole nedostatek zájmových kroužků a je zde i malá nabídka. Pro větší přehled, spokojenosti žáků s nabídkou zájmových kroužků v jednotlivých ročnících druhého stupně základní školy, uvádím tabulku č.1.

Tabulka č.1: Spokojenost žáků ZŠ s nabídkou zájmových kroužků

Zvolená odpověď	6. ročník	7.ročník	8. ročník	Celkem	%
Ano, výběr je velký	22	22	31	75	59,52
Ne, nabídka je malá	2	6	7	15	11,91
O nabídce nemám přehled	9	17	10	36	28,57
Celkem	33	45	48	126	100

Otázka č.4 - Jakým způsobem trávíš svůj volný čas?

V otázce č. 4 jsem se respondentů ptal, jakým způsobem tráví svůj volný čas. Respondenti zde mohli vybírat z více možností. Zvítězila možnost B v přítomnosti kamarádů, venku, kterou zvolilo 99 žáků, z toho bylo 22 žáků z 6. ročníků, 31 žáků z 7. ročníků a 46 žáků z 8. ročníků. Za ní se umístila možnost C u počítače a televize, tu vybralo 74 žáků, z toho bylo 15 žáků z 6 ročníků, 28 žáků z 7. ročníků a 31 žáků z 8.

ročníků. Dále byla možnost D učím se a připravuji do školy, kterou zvolilo celkem 66 žáků, z toho bylo 16 žáků z 6. ročníků, 20 žáků z 7. ročníků a 30 žáků z 8. ročníků. Možnost A navštěvuji zájmové kroužky, zvolilo 56 respondentů, z toho bylo 15 žáků z 6. ročníků, 19 žáků z 7. ročníků a 22 žáků z 8. ročníků. Možnost E rozhovorem a hrami s rodiči, si vybralo 9 žáků, z toho bylo 3 žáci z 6. ročníků, 4 žáci z 7. ročníků a 2 žáci z 8. ročníků. Poslední možnost F dělám něco jiného, tu zvolilo 8 respondentů, z toho bylo 4 žáci z 6. ročníků, 3 žáci z 7. ročníků a pouze 1 žák z 8. ročníků. U poslední možnosti F měli žáci uvést, co dělají jiného. V odpovědích se objevovalo např.: venčím psa, opravuji motorku, něco vyrábím, čtu si, domácí práce nebo výroba ze dřeva. Pro přehlednost, nejčastějšího způsobu využívání volného času dětmi ZŠ, uvádím tabulku č. 2.

Tabulka č.2: Nejčastější způsoby využití volného času dětí

Zvolená odpověď	6. ročník	7. ročník	8. ročník	Celkem
Zájmové kroužky	15	19	22	56
S kamarády	22	31	46	99
TV – PC	15	28	31	74
Učím se	16	20	30	66
S rodiči	3	4	2	9
Ostatní	4	3	1	8

Otázka č.5 - Navštěvuješ nějaké kroužky?

V otázce č.5 jsem se ptal respondentů, zda navštěvuji zájmové kroužky a jaké. Pokud žádný kroužek nenavštěvuji, tak z jakého důvodu. Z celkového počtu 126 žáků odpovědělo ANO 68 žáků (53,97%) z toho 19 žáků (27,94%) 6.ročníků, 22 žáků (32,35%) 7. ročníků a 27 žáků (39,71%) 8. ročníků.

Žáci 6. ročníků převážně navštěvuji zájmové kroužky se zaměřením na sport (hokej, karate, fotbal, florbal, ale také taneční kroužky, hra na hudební nástroje a v neposlední řadě navštěvuji cizí jazyky).

Žáci 7. ročníků navštěvují také převážně zájmové kroužky sportovního zaměření, převládá fotbal a hokej, dále pak tenis, gymnastika, rybáři, vodáci, přehazovaná, aerobic a hasiči. Z nespportovních kroužků převládají cizí jazyky (německý, anglický a ruský jazyk), pak následuje sborový zpěv a hra na hudební nástroj. 1 respondent navštěvuje kroužek výroby loutek.

U žáků 8. ročníků převládá kroužek počítačové techniky a kroužky sportovního zaměření – fotbal, volejbal, tenis, floorball, atletika, sokol, aerobic, judo, gymnastika, kick-box, hasiči, rybáři, latinskoamerické tance a hip-hop. Z nespportovních kroužků hra na hudební nástroj (klavír a keyboard), kroužek skautů přírodovědný kroužek, keramika a kroužek výtvarné výchovy, z cizích jazyků to je francouzština.

Odpověď NE tedy, že děti nenavštěvují žádný zájmový kroužek, zvolilo z celkového počtu 126 žáků, 58 respondentů (46,03%), z toho 14 žáků (24,14%) 6 ročníků, 23 žáků (39,65%) 7. ročníků a 21 žáků (36,21%) 8. ročníků. Na otázku proč nenavštěvují zájmový kroužek většina respondentů odpovídala „Nebaví mě to, nemám na to čas, nebo se mi nechce“.

Otázka č.6 - Uved', proč tyto kroužky navštěvuješ a kde tyto kroužky pracují?

V otázce č. 6 jsem se respondentů ptal, proč navštěvují zájmové kroužky. Zajímalo mě, zda děti dojíždějí za některými kroužky do jiných měst a okolních vesnic, nebo navštěvují kroužky pouze v Sušici. 68 žáků (53,97%) navštěvuje zájmové kroužky pouze v Sušici a to nejčastěji: v základní umělecké škole (ZUŠ), zájmové kroužky při základní škole, v Domě dětí a mládeže (DDM), Taneční soubor Fialka a zájmové kroužky na letním a zimním stadionu organizované Tělovýchovnou jednotou (TJ Sušice). 3 žáci (2,38%) uvedli, že navštěvují zájmové kroužky v okolních vesnicích Sušice např. v: Dlouhé Vsi, Žichovicích nebo Hrádku u Sušice. 2 žáci (1,59%) dojíždí za tancem hip – hop do Prahy. Pouze 2 žáci (1,59%) navštěvují zájmové kroužky v Sušici i v okolních vesnicích v Dlouhé Vsi a v Srní. Ostatních 51 žáků (40,48%) žádné kroužky nenavštěvuje a ani za nimi nikam nedojíždí.

Také jsem se v otázce č.6 ptal, proč respondenti zájmové kroužky navštěvují. Tuto otázku jsme nechal otevřenou, proto odpovědi byly různorodé. Žáci odpovídali většinou, protože mě to baví a to 54 žáků (42,86%). Také 54 respondentů (42,86%) na tuto otázku neodpovědělo. Důvodem bylo to, že žádné zájmové kroužky

nenavštěvují. 7 žáků (5,55%) odpovědělo, že navštěvují zájmové kroužky proto, aby se něco naučili. „Líbí se mi jakou zájmovou činnost dělám, a proto ji navštěvuji“, toto odpovědělo 7 žáků což je 5,55% z celkového počtu. „Kroužek musím navštěvovat“, odpověděli 4 žáci (3,18%). Nenapsali ale, co je hlavním důvodem toho, že do kroužku musí chodit.

Otázka č.7 - Chybí Ti nějaký kroužek, který by si chtěl(a) navštěvovat a ve tvém okolí není?

V otázce č. 7 zjišťoval, zda by chtěli navštěvovat nějaký zájmový kroužek. Mohli si vybrat jaký, popřípadě i takový, který v nabídce není. Většina dotázaných žáků zvolila odpověď **NE**, nechtěli by navštěvovat jiný zájmový kroužek. 95 respondentům (75,40%) žádný kroužek nechybí a jsou spokojeni se stávající nabídkou zájmových kroužků. 30 dotazovaných respondentů, což je 23,81 %, zvolilo odpověď **ANO** a také by nabídku zájmových kroužků rozšířili. Mezi žádanými zájmovými kroužky se objevoval např.: šerm, myslivost, kroužek tance hip – hop, plavání, PC – programování, střelba z luku, stavění plastikových modelů, aikido, florbal nebo práce s kamerou. Pouze 1 respondent (0,79%) neodpověděl, nevybral si žádnou z nabízených variant.

Otázka č.8 - Kolik kroužků navštěvuješ?

V otázce č. 8 měli respondenti uvést, kolik zájmových kroužků navštěvují. Z celkové počtu 126 žáků odpovědělo, že 47 žáků (37,30%) se věnuje jednomu zájmovému kroužku, 17 žáků (13,49%) dvěma kroužkům, 4 žáci (3,18%) třem kroužkům, 3 žáci (2,38%) čtyřem kroužkům a 55 žáků (43,65%) nenavštěvuje žádný zájmový kroužek. Pro přehlednost počtu navštěvovaných kroužků uvádím tabulku č. 3.

Tabulka č. 3: Četnost návštěv zájmových kroužků

Zvolená odpověď	6. ročník	7. ročník	8. ročník	Celkem	%
1 kroužek	14	14	19	47	37,30
2 kroužky	5	5	7	17	13,49
3 kroužky	0	1	3	4	3,18
4 kroužky	0	2	1	3	2,38
Žádný kroužek	14	23	18	55	43,65

Otázka č.9 - Jak často kroužky navštěvuješ?

V otázce č. 9 jsem se ptal respondentů, jak často zájmové kroužky navštěvují. Zjišťoval jsem tedy i čas, jaký děti zájmům věnují. Z otázky vyplynulo, že 53 respondentů, což je 42,06% žádný zájmový kroužek nenavštěvuje. Zbýlých 73 dětí, což je 57,94% zájmové kroužky navštěvuje. Žáci mohli vybírat ze čtyř možností. Možnost A 1x týdně zvolilo nejvíce žáků 34, což je 46,58% Možnost B 2x týdně si vybralo 19 žáků (26,03%). 8 žáků (10,96%) zvolilo možnost C 3x týdně. Poslední možnost D vícekrát týdně zvolilo 12 (16,44%) žáků. Pro větší přehlednost, návštěv zájmových kroužků v jednotlivých ročnících, uvádím tabulku č. 4.

Tabulka č. 4: Návštěvnost zájmových kroužků

Zvolená odpověď	6. ročník	7. ročník	8. ročník	Celkem	%
1 x týdně	6	12	16	34	46,58
2 x týdně	6	6	7	19	26,03
3 x týdně	3	2	3	8	10,96
4 x týdně	5	3	4	12	16,44

Otázka č.10 - Jak dlouho pracuješ ve vybraném kroužku?

V otázce č. 10 jsem se respondentů ptal, jak dlouho pracují v zájmovém kroužku. Zajímalo mě, zda návštěvy zájmových kroužků mají hlubší význam. Na otázku opět odpovědělo pouze 73 žáků, tedy ti co nějaký zájmový kroužek navštěvují. Respondenti si mohli opět vybrat ze čtyř variant, Variantu A, tedy že navštěvují zájmový kroužek do 1 roku zvolilo 23 respondentů, což je 31,51%. Variantu B, 2 roky označilo nejméně žáků a to 10(13,70%). Variantu C 3- 4 roky si vybralo 15 žáků (20,55%). Poslední variantu D, 5 let a více si zvolilo nejvíce žáků a to 25 (34,24%). Pro názornost, doby působení v zájmových kroužcích v jednotlivých ročnících, jsem zvolil tabulku č. 5.

Tabulka č. 5: Doba působení dětí v zájmových kroužcích

Zvolená odpověď	6. ročník	7. ročník	8. ročník	Celkem	%
do 1 roku	6	9	6	23	31,51
2 roky	2	2	8	10	13,71
3 – 4 roky	7	4	4	15	20,55
5 let a více	6	9	10	25	34,23

Otázka č.11 - Pomáhají Ti při výběru rodiče?

V otázce č. 11 jsem se respondentů ptal, zda jim při výběru zájmových kroužků pomáhají rodiče. 17 žáků z 6. ročníku odpovědělo ano, 13 zvolilo odpověď ne a 3 neodpověděli. 12 žáků 7. ročníku volilo odpověď ano, že jim při výběru pomáhají rodiče, 30 žáků ne a 3 žáci také nezvolili žádnou odpověď. Žáci 8. ročníků zvolili své odpovědi takto: 15 žáků ano, 30 žáků ne a opět 3 žáci neodpověděli. Odpověď ANO zvolilo 44 žáků (34,92%), odpověď NE zvolilo 73 žáků (57,94%) z celkového počtu 126 žáků a 9 žáků (7,14%) si nevybrali ani jednu z možností.

Otázka č.12 - Je nějaký kroužek, který Ti vybrali rodiče a ty do něj chodit musíš a nechceš?

Otázkou č. 12 jsem zjišťoval, zda je nějaký kroužek, který vybrali dětem rodiče a oni do tohoto kroužku chodit musí a nechťejí. Respondenti měli na výběr ze dvou možností ano a ne, k odpovědi ano měli respondenti připsat, který kroužek to je. Odpověď NE

tedy, že není žádný kroužek, do kterého děti chodit musí, zvolilo 112 (88,89%) respondentů. 2 (1,59%)respondenti na tuto otázku neodpověděli. 12 (9,52%) respondentů odpovědělo ANO.

Otázka č.13 - Pokud si v otázce číslo 12 odpověděl(a) ano, uveď proč do kroužku musíš chodit?

Otázka č. 13 byla doplňující otázkou k otázce č. 12. respondentů jsem se ptala, proč do kroužku, který jim vybrali rodiče, musí chodit. Odpovědí bylo celkem 12, což je 9,52% z celkového počtu 126 žáků. V odpovědích byly například tyto kroužky:

- Balet- rodiče chtějí, abych byla baletkou
- Hudební nástroje – harmonika, flétna. Rodiče si přáli, abych uměl na něco hrát a byl „k něčemu“
- Sbor dobrovolných hasičů – oba moji rodiče jsou hasiči, tak chtějí, abych byl také,
- Tenis – rodiče to platí, stojí to hodně peněz, tak to musím dokončit,
- Anglický jazyk – rodiče chtějí, abych uměl cizí jazyky.

Otázka č.14 - Je nějaký kroužek, který by si chtěl(a) navštěvovat a rodiče Ti to nedovolí?

V otázce č. 14 jsem se děti ptal, zda existuje nějaký kroužek, do kterého by chtěly chodit a rodiče jim to nedovolí. 106(84,13%) respondentů odpovědělo NE, že jim rodiče všechno dovolí a mohou navštěvovat kroužky, které chtějí. 3 (2,38%) respondenti na tuto otázku neodpověděli a zbývajících 17 (13,49%) zvolilo odpověď ANO. U odpovědi ano jsem se ptal také na to, jaký je to kroužek, který nesmí děti navštěvovat. V odpovědích se objevoval např. tanec Hip-hop, bojové umění jako karate, judo nebo kick-box, dále pak myslivost, plavání, sbor nebo šachy, ale také airsoft, který je moderním druhem vojenského sportu, kde místo běžné munice se v něm používají malé plastovo-keramické kuličky. Airsoft je hrán v mnoha způsoby, a to od čistě sportovního, až po napodobování reálných vojenských jednotek, včetně stejné výstroje a výcviku

Otázka č.15 - Pokud si v otázce číslo 14 odpověděl(a) ano, uveď proč Ti to rodiče nedovolí?

Otázka č. 15 byla doplňující otázkou k otázce č. 14 Zde jsem se dětí ptal z jakého důvodu jim rodiče kroužek, který by chtěly navštěvovat, nedovolí. Děti většinou uváděly tyto odpovědi: je to moc drahé (3 respondenti), je to nebezpečné (6 respondentů), bojí se o mě (3respondenti), je to zbytečné a stejně mě to dlouho nebude bavit (2respondenti), z časových důvodů (2respondenti) a už mám jiné kroužky (1respondent). Celkem odpovědělo 17 respondentů.

Děti ve většině případech navštěvují 1-2 kroužky. Rodiče dětem do výběru zájmových kroužků nezasahují a nechávají jim prostor výběru. Hodně dětí uvedlo, že se s rodiči o výběru zájmových kroužků rádi poradí. Rodiče své děti do žádného z vybraných kroužků nenutí jen ve výjimečných případech. Někdy rodiče svým dětem některé kroužky zakazují, ale podle mého názoru je to v některých případech oprávněné. Je to převážně u kroužků jako např. kick-box a další bojová umění.

Otázka č.16 - Dojíždíš do jiného města za nějakým kroužkem, který v Sušici není?

Otázku č.16 jsem zjišťovala, zda respondenti dojíždí do jiného města za jiným kroužkem, který v Sušice není. Z celkového počtu 126 žáků zvolilo odpověď NE 119 žáků (94,44%), že nikam za zájmovými kroužky nedojíždí. Dále 68 žáků navštěvuje zájmové kroužky v Sušici a 51 žáků nechodí nikam. Odpověď ANO, tedy že dojíždí za zájmovými kroužky, zvolilo 7 žáků (5,56%). 2 respondenti dojíždí do Prahy na kroužek tance HIP-HOP. 2 žáci navštěvují kroužky v místě svého bydliště v Srní a Žichovicích. V Dlouhé Vsi navštěvuje jeden žák kroužek loutek. 2 žáci dojíždí hrát tenis. 1 žák do Horažďovic, kde má soukromého trenéra a druhý žák do Plzně, kde hraje tenis na profesionální úrovni.

Otázka č.17- Máš doma počítač?

Otázka č. 17 byla velmi jednoduchá. Zde jsem se respondentů dotazoval, zda mají doma počítač. Nabízel jsem zde pouze odpověď ano nebo ne. Na tuto otázku všichni respondenti odpověděli. Odpověď ANO zvolila převážná většina respondentů a to 116

žáků, což je 92,06% z celkového počtu. Odpověď NE tedy, že počítač doma nemají, zvolilo pouze 10 žáků, což je 7,94%. V 6. ročnících nemají doma počítač 4 žáci, ostatních 29 žáků ano. V 7. ročnících jsou to také 4 žáci, kteří nevlastní počítač, ostatních 41 žáků počítač vlastní. V 8. ročnících nemají doma počítač pouze 2 žáci a ostatních 46 žáků mají doma počítač.

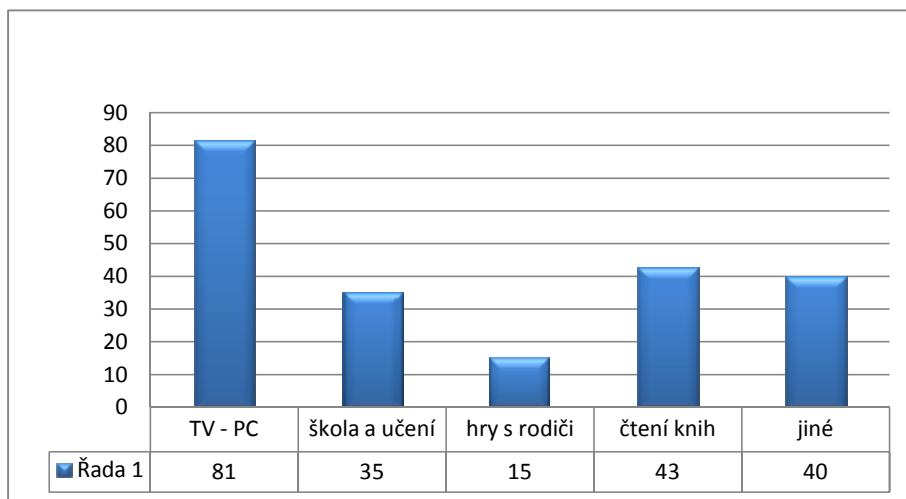
Otázka č.18 - Pokud máš doma počítač, kolik hodin denně u něj trávíš?

Otázka č. 18 zněla: „Pokud máš doma počítač, kolik hodin denně u něj strávíš,“ Respondenti měli na výběr ze 4 možností. Možnost A za a tedy do 1 hodiny zvolilo nejvíce žáků a to 38(32,76%) z celkového počtu 116 žáků, kteří mají doma počítač. Možnost B, tedy že tráví u počítače 1-2 hodiny, zvolilo 34(29,31%) žáků. Možnost C, tedy že tráví u počítače denně 2-3 hodiny, zvolilo 14(12,07%)žáků. Poslední možnost, že tráví doma u počítače denně 3 hodiny a více, tedy možnost D zvolilo 30 (25,86%) žáků.

Otázka č.19 - Co děláš nejraději, když máš volno a jsi doma?

V otázce č. 19 jsem se respondentů ptal, co dělají nejraději, když mají volno a jsou doma. Respondenti mohli vybírat z pěti nabízených možností, ale mohli zvolit i více odpovědí. Odpověď A tedy, že volný čas doma tráví u počítače a televize zvolilo 81 respondentů, z toho počtu bylo 16 žáků z 6. ročníku, 31 žáků z 7. ročníků a 34 žáků z 8. ročníků. Odpověď B, tedy že své volno doma tráví přípravou do školy a učením zvolilo 35 žáků, z toho bylo 8 žáků z 6. ročníků, 9 žáků z 7. ročníků a 12 žáků z 8. ročníků. Možnost C, tedy že tráví děti svůj volný čas doma v přítomnosti, hrami a rozhovorem s rodiči zvolilo pouze 15 respondentů. Z toho počtu bylo 8 žáků 6. ročníků, 9 žáků z 7. ročníků a pouze 1 žák z 8. ročníků. Možnost D, tedy že si ve svém volném čase děti čtou knihy, zvolilo celkem 43 respondentů, z toho 12 žáků z 6. ročníků, 18 žáků z 7. ročníků a 13 žáků z 8. ročníků. Odpověď E, tedy že tráví svůj volný čas doma jinak než z nabízených možností, zvolilo celkem 40 respondentů, z toho bylo 11 žáků z 6. ročníků, 17 žáků z 7. ročníků a 12 žáků z 8. ročníků. U možnosti E měli žáci uvést, jak jinak tráví svůj volný čas doma. V odpovědích se objevovalo např.: uklízím, venčím psa, odpočinek nebo také ruční práce a zahrada, stavění modelů, poslech hudby a cvičení na hudební nástroj. Pro přehlednost uvádím graf č.1.

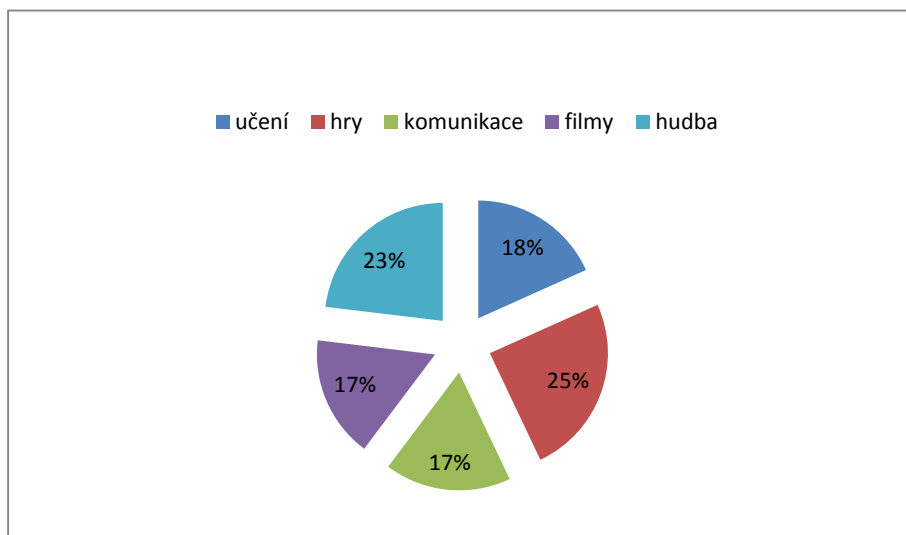
Graf č. 1: Trávení volného času doma

Otázka č.20 - K čemu využíváš počítač?

V otázce č. 20 jsem se respondentů ptal, k čemu využívají doma počítač. Nabízel jsem výběr z pěti možností, respondenti mohli zvolit opět více variant. Na tuto otázku mi neodpovědělo pouze 10 žáků z důvodu, že doma počítač nemají. Možnost A, tedy že počítač využívá k učení, zvolilo 57 žáků, z toho bylo 13 žáků 6. ročníků, 21 žáků z 7. ročníků a 23 žáků z 8. ročníků. Možnost B, tedy že počítač využívají respondenti ke hraní, zvolilo celkem 77 žáků, z toho bylo 21 žáků z 6. ročníků, 29 žáků z 7. ročníků a 27 žáků z 8. ročníků. Odpověď C, tedy že děti využívají počítač ke komunikaci a na internet, zvolilo celkem 54 respondentů, z toho bylo 8 žáků z 6. ročníků, 21 žáků z 7. ročníků a 23 žáků z 8. ročníků. Možnost D, tedy, že žáci využívají počítač ke sledování filmů, zvolilo celkem 52 respondentů, z toho bylo 11 žáků z 6. ročníků, 18 žáků z 7. ročníků a 23 žáků z 8. ročníků. Poslední odpověď E, tedy že respondenti využívají počítač k poslechu hudby, zvolilo celkem 72 žáků, z toho bylo 11 žáků z 6. ročníků, 29 žáků z 7. ročníků a 32 žáků z 8. ročníků. Pro lepší přehlednost uvádím graf č.2.

Graf č. 2: Využití počítače

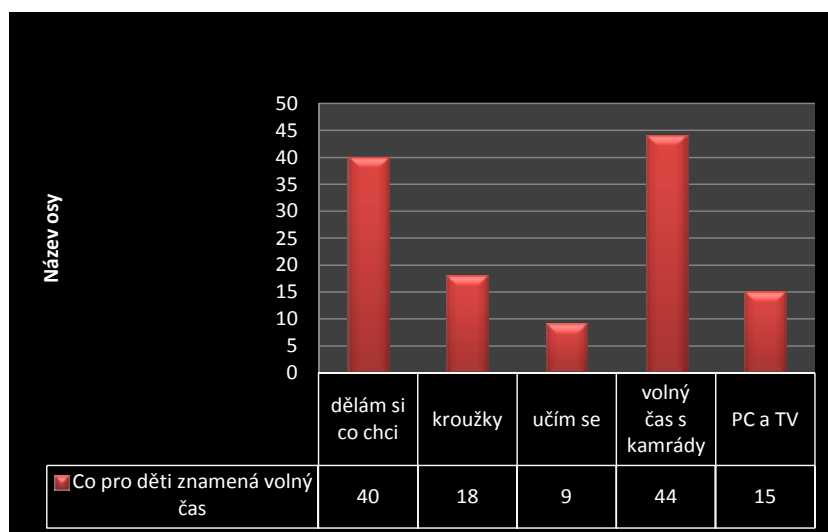

Otázka č.21 - Co pro tebe znamená volný čas, jak ho využíváš.

Poslední otázka č. 21 byla otevřená. Žáci zde mohli odpovědět, jak chtěli. Ptal jsem se jich, co pro ně znamená volný čas, jak ho využívají a popř. mi mohli také sdělit jiné postřehy ke způsobu využití svého volného času. Překvapilo mě, jak byli odpovědi jednotvárné. Žáci odpovídali velmi jednoduše a odpovědi byly opravdu hodně podobné. Ve všech dotaznících bylo pět odpovědí. „Můžu si dělat co chci a co mě baví“, tato odpověď se v dotaznících objevovala velmi často, uvedlo ji celkem 40 dotazovaných, což je 31,75%, z celkového počtu 126 žáků. Nejvíce odpovědí, co pro žáky znamená volný čas, zaznělo „Být doma nebo venku s kamarády“, tuto odpověď uvedlo 44 (34,92%) žáků. „Svůj volný čas trávím v zájmových kroužcích“ odpovědělo 18 (14,29%) žáků. 15 (11,90%) žáků svůj volný čas chápe, jako čas kdy může hrát na počítači nebo sledovat televizi. Ostatních 9(7,14%) žáků využívá svůj volný čas pro učení a přípravu do školy. Jiné postřehy ke svému volnému času, které mohli žáci napsat neuvodli.

Žáci nejraději tráví svůj volný čas ve společnosti svých kamarádů, ale více jak 50% žáků tráví svůj volný čas organizovaně v zájmových kroužcích. Děti navštěvují 1-2 zájmové kroužky, nejčastěji 1x za týden. V dotaznících jsme zjistil, že se děti neuměly vyjádřit, v poslední otevřené otázce pouze opisovaly to, na co jsme se jich v předchozích otázkách ptal. Pro názornost uvádím graf č.3.

Graf č. 3: Co pro děti znamená volný čas

7. SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ

Z uvedených odpovědí vyplývá, že děti jsou s nabídkou zájmových kroužků v Sušici spokojeni. Skoro 66% dětí se domnívá, že je v Sušici široká nabídka zájmových kroužků a vybraly by si z ní. Je samozřejmé, že se našly i výjimky, které by nabídku aktivit rozšířily.

Většina z dotazovaných žáků navštěvuje 1-2 zájmové kroužky. Rodiče do výběru zájmových kroužků nezasahují a nechávají na dětech, aby si kroužky vybraly samy. Hodně dětí také uvedlo, že se o vhodném výběru kroužků radí s rodiči. Rodiče své děti do žádných zájmových kroužků nenutí, opravdu jen ve výjimečných případech.

Více jak polovina dětí tráví svůj volný čas doma u počítače a u televize. Ani jeden z respondentů netráví svůj volný čas pouze u televize a počítače, žáci volili i jiné možnosti využití svého volného času. Děti tráví u televize a počítače průměrně 1-2 hodiny denně a tento časový úsek věnovaný těmto činnostem není podle mě až tak velký.

Je pravda, že děti nejraději tráví svůj volný čas ve společnosti kamarádů, ale více jak 50% dotazovaných dětí se věnuje nějaké zájmové činnosti a navštěvuje alespoň jeden zájmový kroužek. Hodně dětí navštěvuje zájmové kroužky i vícekrát do týdne.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá faktory, které u dětí ovlivňují využití volnočasových aktivit školy. Volný čas je specifickou a důležitou součástí života dětí, mládeže, ale i dospělých. Je to oddech na relaxaci, rekreaci, regeneraci fyzických i psychických sil, uvolnění po práci, studiu, společenských setkáních.

Volný čas považujeme za významný fenomén pro kultivaci osobnosti jedince, rozvoj jeho dispozice, nadání a talentu. Hra učení a práce jsou tři základní druhy lidské činnosti, se kterými je spjatý život a vývoj člověka.

Problematika volného času vyžaduje, aby byly brány v úvahu četné souvislosti a vazby v nichž se výchovné působení uskutečňuje. Což ovlivňují společenské podmínky, přístupy jednotlivých dětí a mladých lidí, různost sociálních, výchovných prostředí v nichž děti a mládež uskutečňují svůj volný čas.

V této bakalářské práci bylo zjištěno, že děti jsou s nabídkou zájmových kroužků v Sušici spokojeni. Většina žáků navštěvuje jeden až dva zájmové kroužky. Rodiče do výběru zájmových kroužků nezasahují a nechávají na dětech, aby si kroužky vybraly samy. Více jak polovina dětí tráví svůj volný čas doma u počítače a u televize. Nejradyji však děti tráví svůj volný čas ve společnosti svých kamarádů. Více jak 50% dotazovaných dětí se věnuje nějaké zájmové činnosti a navštěvuje alespoň jeden zájmový kroužek. Rodiče také někdy svým dětem nedovolí navštěvovat určité kroužky, protože je to drahé, nebo nebezpečné.

Mé zjištění v této škole lehce vyvrací výsledky, které byly zjištěny před pěti lety v průzkumu, který byl součástí projektu „Není nám to jedno“. Průzkum odhalil i příčiny zhoršujícího se životního stylu dětí. Výsledky šetření poukazovaly na to, že děti nejradyji tráví svůj volný čas s kamarády u PC a TV. Naproti tomu v ZŠ v Sušici výsledky šetření prokázaly, že více jak 50% dětí se věnuje nějaké zájmové činnosti.

Na základě výsledků výzkumu mohu konstatovat, že Základní škola Sušice vytváří pro své žáky zdravé výchovné prostředí. Odpovídá to spokojenosti s výběrem volnočasových aktivit žáků. Doporučuji škole podpořit rozvoj nových organizovaných volnočasových možností. Snaha uspokojit tužby rodičů nabídkou žádaných zájmových kroužků by podnítila novou spolupráci rodin a školy. Jakýkoliv nový zájem rodičů

na organizovaných volnočasových zájmech svých dětí otevře cestu pro další spolupráci. Utváření sociálních vztahů mezi školou a rodiči žáků navzájem je cestou ke správné výchově. Vzájemná spolupráce má potenciál vytvořit mezi dětmi návyk náležitého využívání volného času.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

HOFBAUER, B. *Děti mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s.176. ISBN 80-7178-27-5.

HRADEČNÁ, M. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, Praha, 1998, s. 87. ISBN 80-7184-015-7.

KLUGEROVÁ, J., ŠIFFEROVÁ, O., VACÍNOVÁ, T., *Jak vypracovat bakalářskou, diplomovou, rigorózní a disertační práci*. 1.vyd. Praha:UJAK, 2008, s. 51. ISBN 978-80-86723-61-7.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006, s. 368. ISBN 80-247-1284-9.

SPOUSTA, V. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. 1.vyd.Vydavatelství MU Brno-Kraví hora, 1994, s. 183. ISBN 80-2100-1007-X.

ŠPIČÁK, J. *Prostředí z pohledu sociální pedagogiky*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1993, s. 61. MK ČSR č. 21.514/79.

ŠPIČÁK, J. *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1990, s. 61. MK ČSR č. 21.514/79.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 1999, s. 353. ISBN 80-7184-803-4.

Školní vzdělávací program základní školy v Sušici

ODETECH.cz [online],[cit. 2012-04-06]. Dostupné na www.odetech.cz/zpravy/story/tretina-ceskych-deti-se-ve-volnem-case-nudi

PŘÍLOHY

Seznam příloh

1. Dotazník
2. Školní vzdělávací program
3. Projekt „Není nám to jedno“

Příloha č.1

Dotazník – využití volného času

1. Pohlaví
 - a) dívka
 - b) chlapec
2. Do jaké třídy chodíš?
3. Myslíš si, že je pro tebe ve tvém okolí dostatek zájmových kroužků?
 - a) Ano, výběr je velký, vždy si něco vyberu
 - b) Ne, je tu málo kroužků a malá nabídka
 - c) Nevím, o nabídku se nezajímám
4. Jakým způsobem trávíš svůj volný čas?
 - a) Navštěvuji zájmové kroužky
 - b) V přítomnosti kamarádů, venku
 - c) U počítače, televize
 - d) Učím se a připravuji do školy
 - e) Rozhovorem a hrami s rodiči
 - f) Děláním něčeho jiného, uveď co.....

5. Navštěvuješ nějaké kroužky?

a) Ano, uveď jaké

.....

b) Ne, uveď proč

.....

.....

6. Uveď, proč tyto kroužky navštěvuješ a kde tyto kroužky pracují?

.....

.....

.....

.....

.....

7. Chybí Ti nějaký kroužek, který by si chtěl(a) navštěvovat a ve tvém okolí není?

a) Ne

b) Ano, uveď jaký

.....

8. Kolik kroužků navštěvuješ?

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4 a více

e) Žádný

9. Jak často kroužky navštěvuješ?

a) 1x týdně

b) 2x týdně

c) 3x týdně

d) Vícekrát týdně

10. Jak dlouho pracuješ ve vybraném kroužku_

a) Do 1 roku

- b) 2 roky
- c) 3 – 4 roky
- d) 5 let a více

11. Pomáhají Ti při výběru rodiče?

- a) Ano
- b) Ne

12. Je nějaký kroužek, který Ti vybrali rodiče a ty do něj chodit musíš a nechceš?

- a) Ano, uveď jaký

.....

- b) Ne

13. Pokud si v otázce číslo 12 odpověděl(a) ano, uveď proč do kroužku musíš chodit?

.....
.....
.....

14. Je nějaký kroužek, který by si chtěl(a) navštěvovat a rodiče Ti to nedovolí?

.....
.....
.....

15. Pokud si v otázce číslo 14 odpověděl(a) ano, uveď proč Ti to rodiče nedovolí?

.....
.....
.....

16. Dojíždíš do jiného města za nějakým kroužkem, který v Sušici není?

- a) Ano, uveď jaký a kam dojíždíš

.....
.....
.....

- b) Ne

17. Máš doma počítač?

- a) Ano
- b) Ne

18. Pokud máš doma počítač, kolik hodin denně u něj trávíš?

- a) Do 1 hodiny
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 2 – 3 hodiny
- d) 3 hodiny a více

19. Co děláš nejraději, když máš volno a jsi doma?

- a) U televize, počítače
- b) Příprava do školy
- c) Hry a rozhovor s rodiči
- d) Čtením knížky
- e) Jinak, uveď jak

.....
.....

20. K čemu využíváš počítač?

- a) Učení
- b) Hry
- c) Komunikace
- d) Filmy
- e) Hudba

21. Co pro tebe znamená volný čas, jak ho využíváš?

.....
.....
.....
.....
.....

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

OBSAH:

1. Charakteristika
2. Cíle vzdělávání
3. Délka vzdělávání
4. Formy vzdělávání
5. Obsah a časový plán vzdělávání
6. Podmínky pro vzdělání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
7. Podmínky pro přijímání uchazečů
8. Materiální podmínky
9. Personální podmínky
10. Ekonomické podmínky
11. Bezpečnost práce a ochrana zdraví
12. Závěr

Dodatek:

Autoevaluace naší školní družiny bude probíhat 1x za 3 roky

SWOT analýza

S - silné stránky

W - slabé stránky kvalifikace vychovatelek dobré materiální vybavení vlastní prostory/ vhodně umístění/ dobré hygienické podmínky, šatny škola zapůjčuje technické prostory /dílny, tělocvičny, počítačovou učebnu, kuchyňku, vlastní školní hřiště a prostor pro dětské hry zájmové kroužky další vzdělávání pedagogických pracovníků / DVPP/ finanční zabezpečení / úplata / autobusová zastávka blízko školy vlastní prostor pro keramickou dílnu a jiné pracovní výchovy nabídka projektů pro děti a rodiče špatná spolupráce s některými rodiči dovybavit dětské hřiště na dvorečku /tabule na malování, nalajnovat hřiště, slunečník nebo nějaký zástřešek proti sluníčku/ zamykání a odemykání šaten narušuje činnost ŠD špatná spolupráce mezi školami

O - příležitosti

T - hrozby spolupráce s MŠ, rodiči, učiteli návštěva muzea, výstav, knihovny, DD, besedy s Mě Policií, Policií ČR/ drogy, nástrahy, dopravní výchova/ besedy s rybáři, myslivci návštěva divadla, kina, bazénu výlety – naučné, poznávací, zábavné sportovní turnaje mezi jinými ŠD/vybíjená, florbal, sportovní trojboj/ sponzorské dary od rodičů sportovní vyžití – stadion, dětské hřiště bazar – keramický a jiné techniky vychovatelky mohou přijít o práci(vysokoškolské vzdělání) snížení úvazků nedostatek dětí šikana a drogy úrazy / velký počet dětí na herně/ změna financování ve ŠD

1 / CHARAKTERISTIKA

Škola je v právní subjektivitě

Naše škola je sídlištního typu, nízká rozlehlá budova, rozdělena do tří pavilonů A, B, D Pavilon A. – I. Stupeň, B. – II. Stupeň, D. – ŠD, jazyková a hudební učebna, uč. Počítačů, jídelna, dvě tělocvičny

Školní družina je zřízena jako součást této školy a nachází se v pavilonu D – děti přechází jen přes halu školy

Je otevřena v pracovní dny od 6,00 – 16,15hod , po celou délku školního roku

ŠD má pět oddělení (v každém oddělení je 30 žáků)

Kapacita ŠD je 180 žáků

Páté oddělení je pro mladší i starší žáky

Každý den se střídá jedno oddělení a slouží jako přespolní pro žáky, kteří dojíždí a kteří odchází na zájmové kroužky během činnosti ve ŠD

Příloha:

1. Vnitřní řád ŠD
2. Rozhodnutí krajského úřadu
3. Výpis správního řízení

2 / CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Školní družina je školské zařízení mimo vyučování a je zařízena pro volný čas dětí Tvoří přechod mezi výukou a pobytem doma Neplní funkci sociální, jak se někteří rodiče domnívají, ale zabezpečuje odpočinek, rekreaci a zájmové činnosti Spolupracuje s dalšími subjekty nabízející aktivity mimo vyučování / zájmové kroužky, výuka v umělecké škole / Pro zabezpečení funkcí družiny jsou děti rozděleny do oddělení Výchova a vzdělání jsou nutné pro úspěšné zapojení mladého člověka do společnosti, osvojit si normy a hodnoty a naučit se dovednostem a znalostem Za cíl výchovy můžeme považovat ideál harmonicky rozvinutého člověka Řídíme se podle složek výchovy, jako je rozumová, mravní, tělesná, estetická a pracovní Dáváme důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům (naučit se čelit sociálně patologickým jevům a nástrahám, jako jsou drogy, gamblerství a agresivita) Osobnost, která bude znát svou cenu a najde si místo v sociální skupině Vzdělávání má dětem pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence (představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti). Kompetence : k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní.

Ve školní družině se řídíme podle 6 základních oblastí – cílů:

1. Výchova ke zdravému životnímu stylu

snažíme se vést děti k odpovědnosti za svou osobu, za své zdraví / správné stravovací návyky, režim dne, pitný režim, osobní hygiena, posilování tělesné zdatnosti, posilování citových vazeb, pěstování pracovních návyků a dovedností, dodržování tělesné kultury /

2. Posilování komunikačních dovedností schopnost komunikace mezi sebou, rozšiřování slovní zásoby, schopnost naslouchat, komunikace a uplatnění osobnosti ve skupině

3. Zvyšování sociálních kompetencí posilování schopnosti objektivně hodnotit své chování a přijímat důsledky za své chování, pěstování vědomostí, dovedností a pojmů v soc. vztazích

4. Výchova k odstraňování nedostatků v psychické regulaci chování ovládnutí negativních citových reakcí, překonávat náročné situace, nebát se prosadit se svým názorem a uplatnit ho ve skupině, posilovat sebevědomí

5. Schopnost najít své místo ve skupině a ve společnosti navzájem si pomáhat, všimnout si věcí kolem sebe, posilovat sebevědomí, vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy, objektivně hodnotit činnosti a posilovat pozitivní myšlení

6. Formování životních postojů úcta k hodnotám, porozumění a tolerance, schopnost i ochota pomoci, vytvoření vlastního sebevědomí, nepodléhat cizím negativním vlivům Největší podíl aktivit zahrnuje výchova ke zdravému životnímu stylu. Snažíme se dětem vytvořit funkční prostředí, které jim dává příležitost k seberealizaci. Důležitým prvkem je spolupráce se školou, empatie vychovatelek, režim dne s dostatkem pohybu a navození podnětných aktivit, otevřené vztahy mezi vychovatelkami, dětmi i rodiči. Tím naše školní družina plní funkci sociální, relaxační, regenerační, kompenzační i výchovnou.

Při stanovování cílů vycházíme z typů učení:

Učit se znát – děti získávají vědomosti o různých předmětech učí se objevovat věci, analyzovat je přizpůsobují se novým situacím vytváří něco nového a řeší nový problém

Učit se jak na to – děti získávají osobní dovednosti potřebné pro život schopnost komunikace s druhými pracovat v týmu získávají praktické dovednosti. Učit se žít společně – rozvíjí porozumění s jinými lidmi všichni máme práva a povinnosti chovat se k ostatním slušně a oni se budou chovat tak k nám pracovat společně a řešit problémy. Učit se být děti rozvíjí své kvality a získávat schopnost žít tak, jak považujeme za správné

3 / DÉLKA VZDĚLÁVÁNÍ

ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování. Zájmové vzdělávání trvá po dobu docházky na první stupeň ZŠ. Činnost školní družiny je vymezena bezprostředně před nebo po školním vyučování a odchodem žáků domů nebo za jinými mimoškolními aktivitami

4 / FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Školní družina realizuje svou činnost mimo vyučování formou odpočinkových, rekreačních a zájmových činností slouží k výchově, vzdělání a rekreaci dětí Vyšším posláním je vytváření návyků na účelné využívání volného času a na získávání informací o různých volnočasových činnostech a dovednostech v nich Formy zájmového vzdělávání:

Zájmové vzdělávání lze uskutečňovat těmito formami:

1. Příležitostnou výchovou, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činností nespojenou s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělání /výlety, exkurze, návštěva muzea, akce pro rodiče s dětmi, výstavy ve spolupráci dětí ze školy, sportovní akce, dny otevřených dveří, rukodělné akce, besídky, posezení s rodiči a dětmi /

2. Pravidelnou výchovou, vzdělávací a zájmovou činností.

Odpočinková činnost – odstraňuje únavu, do denního programu ji zařazujeme po obědě, klid je při relaxaci s knihou a časopisem na koberci, funkci plní i stolní a námětové hry, nebo klidné zájmové činnosti, poslech hudby nebo pohádky.

Rekreační činnost – slouží k regeneraci sil, převažuje v ní aktivní odpočinek, hry jsou rušnější, uskutečňují se v místnosti a podle podmínek venku, ve hře se objevují pohybové a sportovní prvky.

Zájmové činnosti – rozvíjí osobnost člověka, zařazujeme je jako činnost skupinovou nebo individuální, činnost je organizovaná nebo spontánní, při zájmových činnostech dominuje vlastní aktivita dětí.

Výtvarné činnosti Pracovní činnosti Rozumové činnosti Přírodovědné činnosti Hudební činnosti Tělovýchovné činnosti Společensky prospěšné činnosti Ekologické

Relaxační

Sebeobslužné

Multimediální výchova

Vzdělávací činnosti

Charitativní akce

Diskuse s dětmi

Příprava na vyučování

Každá vychovatelka si podle svého zaměření stanovuje cíle, čeho chce ve své podnětné práci dosáhnout:

a) Výtvarné činnosti:

poznávání technik naučit se pracovat s materiálem učit se používat různé druhy štětců a vědět čemu slouží poznávat barvy, učit se je míchat práce s klovatinou, vymývací techniky, používání tuše a netradičních technik udržení si pořádku při práci kulturní tradice

b) Pracovní činnosti:

Poznávat různý materiál i ten netradiční /modelovací hmota, papír, textil Naučit se pracovat s odpadním materiálem Používat lepidlo a šetřit s ním i s jiným materiálem Rozvíjení jemné motoriky prstů při práci, tvořivosti, trpělivosti, přesnosti, pečlivosti, cit pro materiál Učit se při práci přemýšlet Nebát se pustit i do složitějšího úkolu / nebát se práce s tavnou pistolí/ Pracovní návyky / učit se správně držet nástroj, uspořádání pracovního místa, dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci,

c) Rozumové činnosti:

Pomáhat si ve skupině Přemýšlet na dané téma Vylučovací metoda

d) Přírodovědné činnosti:

Děti učíme lásce k přírodě a ke zvířatům / □nvironmentální výchova / Šetříme přírodní prostředí a pomáháme Máme vytvořen koutek živé přírody Vycházky, pozorování, sběr přírodnin, besedy s myslivcem, výstavy

e) Hudební činnosti:

Vedeme kroužek hraní na flétnu - „, Pískání, zdravé dýchání „, Rozvoj hudebně pohybových schopností Hra na vlastní tělo Poznávání hudebních nástrojů

f) Tělovýchovné činnosti:

Rozvoj pohybových aktivit / pohybové hry/ Koordinace těla a rozvoj hrubé motoriky

Co nejvíce pohybu na čerstvém vzduchu Vybíjená, florbal, cvičení na náradí

g) Společensky prospěšné činnosti:

Uklid školní družiny – udržování pořádku, uklízet po sobě zapůjčené věci, všimnout si dění kolem sebe

Starat se o květiny

Vylepšovat prostředí školní družiny

h) Ekologické:

Rozhovory s ochranáři přírody, myslivcem

Příležitostné akce / sběr papíru, tvrdého chleba, víček /

Pokračování v souladu se školou

ch) Relaxační:

Relaxační chvílky / cvičení na velkých míčích, poslech hudby, četba, jóga/

i) Sebeobslužné:

Hygiena stolování, WC, oblékání, výchova ke zdraví / kapesník, životospráva/

j) Multimediální výchova:

Zprávy, reklamy, filmy – vzdělávací, přírodovědné, naučné, pohádky

k) Vzdělávací činnosti:

Projekty

Návštěva kina a divadla

Poznávací akce

Akce s rodiči

Spolupráce s třídními učiteli

l) Charitativní akce:

Burza

Spolupráce s domovem důchodců

m) Diskuse s dětmi:

Rozhovory o tom co je zajímavé, co je trápí, plánování činnosti ŠD / jejich zájmy, starosti, radosti, koníčky /

n) Příprava na vyučování:

Není povinná činnost ve školní družině, žáci si jen příležitostně vypracovávají domácí úkoly, nebo s vychovatelkou procvičují učivo formou didaktických her, kvízů a rébusů. Paměťové, sluchové a zrakové hry

3. Využití otevřené nabídky spontánních činností

Nápad v danou chvíli / dle zájmu /

5/ OBSAH A ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

PLÁN ČINNOSTI ŠD

HLAVNÍ ÚKOLY VÝCHOVNÉ PRÁCE

Hlavním úkolem výchovné práce ve ŠD je zabezpečení odpočinku, pohody a rekreace dětí. ŠD není pokračováním školního vyučování. Práce je přitažlivá a zajímavá.

Nejrozšířenější oblastí je vytvoření předpokladů pro volnou spontánní činnost dětí.

ŠD svou funkci v péči o děti v době mimo vyučování vyplňuje různými odpočinkovými, zájmovými, rekreačními a sportovními činnostmi. Myslí se i na dobu pro přípravu domácích úkolů, které si mohou děti udělat, ale až po 15,00 hodině.

Příprava není povinná.

Hry a spontánní činnosti ve ŠD jsou rušnější, dochází tak k relaxaci dětí po soustředění ve vyučování. Naše ŠD má vyhrazeny prostory, které dětem umožňují společnou činnost ve volných hodinách i v době mimo vyučování, prostory, jež splňují podmínky podnětnosti, navozují kreativitu a dávají příležitost k seberealizaci.

Ve ŠD utváříme a upevňujeme kamarádské vztahy mezi dětmi, což je možné jen vytrvalou péčí, prosazujeme slušnost a ohleduplnost, aktivitu a tvořivost, dodržujeme hygienické návyky a zásady bezpečnosti při pobytu ve ŠD i venku. Děti jsou seznámeny s vnitřním řádem ŠD, BOZP, PO, které dodržují. Nekázeň a porušování vnitřního řádu ŠD řeší vychovatelky s třídními učiteli a rodiči.

CÍLE VÝCHOVNÉ PRÁCE:

Cílem výchovné práce je to, aby se mladý člověk dokázal zapojit do společnosti a jejich různých skupin, osvojil si normy, hodnoty, naučil se nezbytným dovednostem a znalostem. Obecným cílem pro naši družinu je výchova všestranně harmonicky rozvinutého člověka. Nemůžeme se spokojit se sestavováním dílčích výchovných cílů zavedených složek výchovy, ale je nutné pojímat výchovu i jako formu primární prevence sociálně patologických jevů ohrožujících děti, a proto se snažíme je vybavit vědomostmi a dovednostmi a postoji pomáhajícími odolávat nástrahám. Klademe důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svou cenu a najde tak své místo ve zdravé sociální skupině.

Celoroční projekty:

Nabídka projektů pro rodiče a děti – mámo, táto, pojd'te si hrát

(netradiční techniky, práce s papírem, drátem, pedigem a odpadovým materiálem)

Keramika pro dospělé Spolupráce s lidmi v domově důchodců - „Mezigenerační mosty“

Společenské setkání s rodiči (významná výročí a sportovní akce)

Vzdělávací programy ve školním roce 2011/2012 ZŠ Sušice:

Školní vzdělávací program

Podle tohoto programu od letošního školního roku 2011/2012 se vyučuje ve všech ročnících ZŠ

Více o ŠVP „Modrá škola“

Motto:

Škola je velká modrá loď, která má před sebou dlouhou cestu. Spolupráce celé posádky jí pomáhá bezpečně plout vodami klidnými i rozbouřenými. Zároveň se stává útočištěm při řešení problémů, které nás na této plavbě čekají.

Zaměření a cíle školy:

Škola pro život

Nepřednášíme vědu. Dáváme základy vzdělání, výchovy a orientace ve společnosti. Prvotní je použitelnost získaných vědomostí, znalostí a dovedností v reálném životě.

Škola pro žáky

Orientujeme se na osobnost žáka, na jeho předpoklady a možnosti. Bereme ohled na jeho zdravotní stav a vývojové poruchy učení. Umožňujeme rozvoj talentu. Každý je v něčem dobrý a každý má dostat šanci být úspěšný.

Zdravá škola

Podporujeme zdravý životní styl širokou nabídkou sportovních aktivit, dostatkem volnosti a pohybu, organizací vyučování, školním stravováním, hygienickými podmínkami. Vychováváme k zodpovědnému vztahu k životnímu prostředí.

Bezpečná škola

Vyžadujeme slušnost, ohleduplnost, toleranci. Odmítáme projevy hrubého chování, nesnášenlivosti a šikany. Preventivně působíme v oblasti zneužívání návykových látek. Ve škole má mít každý pocit bezpečí a každý se na něm musí podílet.

Otevřená škola

Rozvíjíme partnerský vztah s rodiči, podporujeme jejich zapojení do života školy. Spolupracujeme s různými institucemi a subjekty, zdokonalujeme informační systém pro učitele, žáky, rodiče i ostatní veřejnost. Jsme otevření námětům a připomínkám, pružně reagujeme na změny ve světě.

Škola učitelských osobností

Vážíme si učitelů, kteří žáky zaujmou svojí osobností, porozuměním, odbornými znalostmi, tvořivostí a přirozenou autoritou. Předpokládáme týmovou spolupráci, schopnost komunikace a sebevzdělávání.

Moderní škola

Preferujeme moderní výchovně vzdělávací strategie. Podporujeme výuku cizích jazyků, mezinárodní spolupráci, sportovní vyžití, počítačovou gramotnost. Modernizujeme prostředí a vybavenost.

Preventivní program 2011/2012

Prevence sociálně patologických jevů ve škole vychází z konkrétních podmínek školy a pomáhá zachycovat rizikové faktory v chování žáků, vychovává žáky ke zdravému životnímu stylu a vede k rozvoji osobnostních rysů dětí, je při ní uplatňována řada forem a metod působení na jednotlivce i skupiny dětí.

Projekt Comenius – SOPRUS

V roce 2006 se ZŠ Sušice, zapojila do dalšího vzdělávacího projektu. Děti prvního stupně plní programy sloužící k poznání kultury a života lidí v jiných evropských zemích. Všechna města, která se do projektu zapojila, mají společnou jednu věc – jsou členy sdružení partnerských měst Douzelage: Chojna (Polsko), Sherborne (Velká Británie), Türi (Estonsko), Köszeg (Maďarsko), Bad-Kötzting (Německo a Sušice (ČR). Koordinátorem tohoto projektu je Sherborne. Učitelé se setkávají na pracovních schůzkách, kde připravují a hodnotí programy různých akcí.

Školní rok 2011-2012 - Kroužky

Kroužky pro I.stupeň

- Pohybové hry I ,
- Pohybové hry II
- Pohybové hry III
- Pohybové hry IV
- Pohybové hry V,
- Pohybové hry pro předškoláky
- Dramatický kroužek
- Přírodovědný kroužek
- Dyslektický kroužek I (2.-3.tř)
- Dyslektický kroužek II (4.-5.tř)
- Informatika
- Čtení mě baví
- Výtvarný kroužek
- Logopedie I
- Logopedie II
- Chováme se bezpečně

- Dovedné ruce
- Začínáme s Aj 2.třída
- Začínáme s Aj 1.třída (leden 2012)

Kroužky pro II.stupeň

- Aerobic
- Atletika
- Volejbal
- Výtvarný
- Výtvarné činnosti
- Výtvarná dílna
- Pěvecký sbor,
- Žijeme zdravě
- Košíková dívky
- Košíková chlapci

Středisko volného času v Sušici při ZŠ

Kroužky

- Aerobik
- Dívčí klub
- Dramatický
- Flétna
- Florbal
- Hip hop
- Horolezecký
- In.line bruslení
- Keramika
- Keramika- točení na kruhu
- Kluby
- Košíková
- Kytara
- Modelář
- Přírodovědný
- Rybáři
- Spinning
- Sport'áček
- Šikulové
- Taneční
- Tenis
- Turistický
- Vaření
- Volejbal
- YO-YO

Projekt „Není nám to jedno“

Třetina českých dětí se ve volném čase nudí!

Odkaz:

[žena](#)

Ve srovnání se situací před pěti lety je to sice o něco méně, to ale neznamená pokrok. Děti si totiž bohužel čím dál víc nacházejí místo přirozených akčních aktivit jako plnohodnotnou náhradu pasivní sezení u počítače a sledování televize... Jak žijí dnešní školáci? Co je zajímavá a jak tráví svůj volný čas? Na takové otázky odpovídalo více než 1 500 dětí v nedávném průzkumu projektu Není nám to jedno. Výsledky asi nepotěší nikoho z nás. Potvrdilo se totiž, že životní styl našich dětí se za posledních pět let podstatně zhoršil.

Není jedno, jak žijí děti!

Průzkumu, který byl součástí projektu Není nám to jedno!, se zúčastnilo 1 535 dětí ve věku od 6 do 16 let. Jeho cílem bylo vzbudit zájem o životní styl dnešních dětí. Způsob jakým tráví svůj volný čas, zda sportují a jak se stravují, má totiž zásadní význam pro jejich další život. „Pokud dítě sedí denně mnoho hodin u televize nebo počítače místo sportování nebo hraním si s kamarády, přijme to jako normu a v dospělosti své zvyky bude měnit jen těžko,“ říká psycholožka Kateřina Beerová. Podle výsledků průzkumu téměř třetina školáků (31 %) nechodí do žádného kroužku, přitom v roce 2005 to byla pouhá desetina (10 %). Roste počet těch, kteří tráví svůj volný čas u televize (43%), počítačových her nebo na internetu (30%). Zatímco v roce 2005 se denně nudilo 10 % dětí, z letošních výsledků vyplývá, že nudu denně zažívá již pouze 4 % z nich. Přestože tento výsledek může značit pozitivní trend, z čísel zároveň vyplývá, že volný čas dětí je zaplněn méně smysluplnými aktivitami jako sledováním televize nebo hraním her na počítači. Zatímco v roce 2005 strávilo denně hraním her nebo surfováním na internetu 25 % dětí, v letošním roce se jedná již o 36 %...

Není nám to jedno!

Průzkum odhalil i příčiny zhoršujícího se životního stylu dětí. Zajímá vás třeba, proč třetina dětí nechodí do žádného kroužku? Pro pětinu z nich je to kvůli nedostatku času. Pro 18 % dětí je překážkou časově náročné dojíždění a 17 % dětí a jejich rodičů odradila od návštěvy kroužku jeho vysoká cena. Nebo jednoduše nemají zájem. Dostupné aktivity pro ně prostě nejsou dostatečně atraktivní. Některé konkrétní otázky a odpovědi

Jak často nemáš ve svém volnu co dělat (nudiš se)?

Výsledky ukazují, že pouze 4 % dětí se nudí denně. Minimálně jednou za týden je to však již 44 %. Oproti tomu více než polovina (52 %) zažívá nudu pouze několikrát do měsíce. Od roku 2005 klesl počet dětí, které se denně nudí celkem o 6 %.

Co bys dělal/a ve svém volném čase, kdyby sis mohl/a

vybrat? Navzdory moderním technologiím by stále celá polovina dětí, pokud by měla možnost výběru, preferovala ve svém volném čase hraní s kamarádem či sourozencem (celkem 50 %). 16 % dětí upřednostňuje hru na PC či internetu, 10 % z nich pak sledování TV nebo videa. Čtení knihy či poslech hudby by ve svém volném čase zvolilo shodně 12 % dětí. „Data o tom, že děti by volný čas nejraději trávily s kamarády, vycházejí prakticky ze všech výzkumů. Kamarádi jsou po rodině nejbližší referenční skupinou, je s nimi největší zábava a pochopitelně si spolu nejvíce rozumí. Čím jsou děti starší, tím více chtějí s kamarády být. Jejich společná činnost ovšem většinou není nijak zajímavá. Jde především o bezcílné procházení se a povídání. V případě trávení volného času tak neprojevují dostatek kreativity. Velmi dobře sice vědí, co dělat nechťejí, ale vůbec nevědí, co by dělat chtěly“, komentuje výsledky průzkumu Miroslav Bocan z Národního institutu dětí a mládeže.

Navštěvuješ nějaký zájmový kroužek? Z výsledků průzkumu je patrné, že 58 % dětí navštěvuje alespoň jeden zájmový kroužek. Ve věkové kategorii 10–15 let jde dokonce o 62 % dětí. 11 % všech českých dětí pak navštěvuje 3 a více zájmových kroužků. Naopak celá třetina dětí (31 %) nenavštěvuje žádný zájmový kroužek či oddíl, přičemž na venkově se jedná dokonce o 36 % dětí. „Z věkové kategorie dětí, které nějaký kroužek navštěvují, je nejvíce zastoupena skupina ve věku 9–12 let. Mladší děti (6–9 let) chodí do kroužků méně často, protože k určitému typu aktivit ještě nedospěly, „nevyprofilovaly se“. Starší děti od cca 13–14 let kroužky opouštějí, jelikož je často již přestanou bavit. Pokud zůstávají, tak spíše ve sportovních oddílech, kde je možné měřit jejich výkonnost a stále se posouvat. Navíc se zcela přirozeně zvyšuje míra jejich autonomie v rodině a oni stále více rozhodují o tom, co budou ve svém volném čase dělat“, komentuje výsledky průzkumu Miroslav Bocan z Národního institutu dětí a mládeže.

Proč nechodíš do žádného kroužku/oddílu? Hlavním důvodem, proč děti žádný kroužek nenavštěvují, je především nedostatek času. Tuto odpověď uvedla pětina všech dotázaných dětí. Dalšími důvody jsou též časově náročné dojíždění (18 %) a finanční nákladnost (17 %). „Nedostatek času bývá často spojen s vyššími nároky na přípravu do školy. Mezi další často uváděné důvody patří také nezájem dětí o navštěvování kroužků. Problémem může být také to, že nabízené aktivity nejsou pro děti atraktivní, nejsou tzv. in. Zájmové organizace ne vždy reagují vhodně na aktuální potřebu dětí a mládeže“, komentuje výsledky průzkumu Miroslav Bocan z Národního institutu dětí a mládeže. Jak ze začarovaného kruhu ven?

Mgr. Kateřina Beerová, psycholožka radí: * S kroužky je vhodné začít ve školním věku za podpory a dohledu rodičů. Ti by ovšem měli respektovat individualitu dítěte, jeho nadání a zájmy, nikoli si promítat do svých dětí vlastní nenaplněné sny a ambice. Není dobré počtem kroužků dítě přetěžovat. * Počítač sám o sobě je jen nástroj, který neubližuje. Záleží tedy na rodičích, jakým způsobem vedou své dítě k práci s ním. Stejně jako vybírají dětem knížky vhodné pro jejich věk, měli by vybírat i to, co dítěti nabídnou na počítači. Měli by také dbát na to, aby komunikace dítě - rodič nepřerostla v komunikaci dítě – počítač. A je třeba si uvědomit, že negativním jevem nadměrného vysedávání u počítače jsou úniky do virtuální reality a někdy i úbytek citovosti ve vztazích k ostatním lidem. * Televize by neměla být pouštěna jen jako kulisa. Dítěti v předškolním věku by měli rodiče programy vybírat, dítěti ve školním věku kontrolovat. Děti by neměly být vystaveny televizním programům obsahově nevhodným, zejména s agresivní, hororovou nebo děsivou sci-fi tematikou. Takové pořady mohou u dětí vyvolat projevy úzkosti nebo naopak agresivity.